

INSTITUT PRO DEMOKRACII A EKONOMICKOU ANALÝZU

projekt Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i.

INSTITUTE FOR DEMOCRACY AND ECONOMIC ANALYSIS

A Project of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences

Platy českých učitelů: nová naděje

Srpen 2019

DANIEL MÜNICH, VLADIMÍR SMOLKA

IDEA **CERGE**
EI
PROJEKT NÁRODOHOSPODÁŘSKÉHO ÚSTAVU

Daniel Münich

Má doktorát z ekonomie z CERGE Univerzity Karlovy. Působí na společném akademickém pracovišti Univerzity Karlovy a Akademie věd ČR CERGE-EI, kde se kromě výuky a vedení akademického think-tanku IDEA zabývá výzkumy v oblasti ekonomie trhu práce, vzdělávání a školství a tématy hodnocení výzkumu s těmito výsledky. Dlouhá léta působí jako seniorní expert v evropské síti EENEE pro Evropskou komisi, vede národní tým celoevropského projektu Euromod, je odborným členem výboru pro rozpočtové prognózy a poradní komise pro hodnocení dopadů regulace při Legislativní radě vlády (RIA).

He obtained his PhD. in economic theory from CERGE at Charles University. He currently holds a position at CERGE-EI—a joint academic workplace of Charles University and the Czech Academy of Sciences. Apart from lecturing on graduate courses he also serves as the executive director of academic think tank IDEA. He pursues research on the economics of the labor market, education and schooling. He also works on evaluations of the impacts of public policies and on research evaluation. For several years he has served as a senior expert in the European Union's think tank EENEE, sponsored by the European Commission. He currently leads the national team for the Euromod project and is an expert member of Committee on Budgetary Forecasts and the Government Legislative Council's Advisory Committee for Regulatory Impact Assessment.

Vladimír Smolka

Pracoval v oblasti aplikované statistiky a trhu práce. Jako ředitel úseku statistiky ve firmě TREXIMA se podílel na vývoji a provozování Informačního systému o průměrném výdělku. Spolupracoval na projektech výdělkové statistiky pro MPSV, ČSÚ a další centrální instituce. V současnosti působí jako konzultant výdělkové problematiky na trhu práce.

His expert area is Applied Statistics and the Labor Market. As Director of the Statistics Division at TREXIMA, he has been involved in the development and operation of the Information System on Average Earnings. He has worked on earnings statistics projects for the MoLSA, the Czech Statistical Office and other central institutions. Currently, he works as a payroll consultant on the labor market.

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK v Praze (CERGE).

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Charles University in Prague, Center for Economic Research and Graduate Education as well as the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i.

Platy českých učitelů: nová naděje

Studie 9 / 2019

© Daniel Münich, Vladimír Smolka

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2019

ISBN 978-80-7344-499-0 (Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)

Platy českých učitelů: nová naděje

SRPEN 2019

DANIEL MÜNICH, VLADIMÍR SMOLKA¹

Shrnutí

- Platy českých učitelů patří v rámci ekonomicky nejvyspělejších zemí světa dlouhodobě k nejnižším. Jde o přirozený důsledek toho, že Česko na své regionální školství vydává zhruba o třetinu menší podíl hrubého domácího produktu (HDP), než je ve vyspělých zemích běžné.
- Pokud by měl být průměrný plat českých učitelů v poměru k platům vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců v Česku v roce 2018 srovnatelný s průměrem zemí EU resp. Finska či Německa, musel by dosahovat úrovně zhruba 53 000 Kč resp. 56 000 Kč, a nikoliv pouhých 36 000 Kč.
- Podíl průměrných učitelských platů na průměrné mzdě v národním hospodářství v roce 2018 meziročně narostl o 2,9 procentních bodů a dosáhl téměř 115 %. Znamenalo to však zatím pouze návrat na úroveň roku 2008, tedy před deseti lety, před finanční a následně ekonomickou krizí. Úroveň učitelských platů se sice v letech 2017–2018 výrazně zvýšila, ale ve stejné době dynamicky rostly i platy všech vysokoškolsky vzdělaných v celém nepodnikatelském sektoru. Předstih růstu platů učitelů tak byl zanedbatelný.
- Relativně nejlepší platy mají nejmladší začínající učitelé pod 30 let věku. V roce 2018 v této věkové skupině pobíralo vyšší plat než učitelé ‘pouze’ 69 % ne-učitelů (vysokoškolsky vzdělaní, stejného věku a pohlaví ve stejném regionu). O něco lépe na tom jsou nejstarší učitelé ve skupinách 50–59 a 60+. Relativně nejhorší platová situace je u učitelů středního věku 30–49 let, kde mzdu vyšší, než je jejich průměrný plat, pobírá více než 80 % demograficky podobných zaměstnanců.
- Platy českých učitelů jsou extrémně nivelizované, respektive rovnostářské, a to jak v mezinárodním, tak národním srovnání. U nejmladší skupiny učitelů je variabilita platů ještě srovnatelná s administrativními pracovníky a vysokoškolsky vzdělanými pracovníky veřejného sektoru. Zatímco u ne-učitelů úroveň i variabilita platů s věkem roste, u učitelů platy s věkem (praxí) rostou velmi pomalu a jejich variabilita zůstává nízká.
- V roce 2018 došlo k poklesu podílu odměn na celkových učitelských platech. Výrazného navýšení učitelských platů v tomto roce se dosáhlo částečně na úkor již tak velmi nízké míry zásluhovosti.

¹ Poděkování patří Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR za souhlas s využitím dat ISPV, které sbírá a spravuje firma TREXIMA spol. s r. o. Autoři dále děkují za cenné připomínky k pracovním verzím tohoto textu Štěpánovi Jurajdovi. Veškeré případné nepřesnosti a chyby však jdou na vrub autorů, stejně jako názory a tvrzení ve studii uvedené. Studie vznikla v rámci a s podporou Strategie AV 21 Akademie věd České republiky a vychází i z výzkumů projektu Grantové agentury České republiky (GA ČR P402/12/G130).

- Navyšování učitelských platů za vlády Bohuslava Sobotky v období let 2014–2017 nepředstavovalo prioritu, která by šla nad rámec zvyšování platů v celém veřejném sektoru. Zlom k lepšímu byl vidět až v prvním volebním roce 2018. Další vývoj se však zatím pohybuje ve sféře slibů a v lepším případě hrubých odhadů.
- Předvolební sliby ČSSD a hnutí ANO nejsou přímo srovnatelné. Zatímco první vzal jako základ průměrnou mzdu v národním hospodářství v roce 2021, druhý průměrné platy učitelů v roce 2017. Učitelský plat v roce 2021 by podle ČSSD měl být 49 530 Kč a podle hnutí ANO 47 367 Kč. Druhý ze slibů byl převzat do programového prohlášení vlády. Slib hnutí ANO je ale problematický, protože nepředjímá souběžný růst platů ostatních, který lze jen predikovat.
- Podle scénáře každoročního zvyšování učitelských platů o 7,5 % od roku 2020 by poměr učitelských platů vůči platům vysokoškolsky vzdělaných v Česku dosáhl průměru zemí EU až v roce 2030, tedy zhruba za deset let. K dosažení poměrů Německa a Finska by došlo až po 13–15 letech.
- Politické sliby ohledně zvyšování učitelských platů dávané v dávnější minulosti byly nejasné, krátkodobé a málokdy došlo k jejich naplnění. To v očích veřejnosti výrazně oslabilo věrohodnost příslibů do budoucna. Jen vyšší věrohodnost slibů má potenciál trvale a výrazně zvýšit dlouhodobě nízký zájem o učitelskou profesi mezi nejmladší generací. Je třeba nejen naplnit závazky stávající, ale výrazně je protáhnout za horizont jednoho volebního období. Napomoci může deklarovaný konsensus významnějších parlamentních subjektů, zavedení zákonné indexace učitelských platů a zodpovědnější sestavování střednědobých výhledů státního rozpočtu.

Czech teachers' pay: a new hope

AUGUST 2019

DANIEL MÜNICH, VLADIMÍR SMOLKA²

Summary

- Teachers' pay has long been lower in the Czech Republic than in almost all the other most economically developed countries. That is a natural consequence of the fact that the Czech Republic spends around one third less of its gross domestic product (GDP) on regional schooling than is usual in developed countries.
- If Czech teachers' average monthly salary was, relative to the salaries of other tertiary educated employees in the Czech Republic in 2018, comparable to the equivalent ratio in EU countries on average or in Finland or Germany, it should stand at around 53,000 or 56,000 CZK rather than the current 36,000 CZK.
- Relative to the average salary in the national economy, average teachers' salaries rose year on year in 2018 by 2.9 percentage points to nearly 115%. Nevertheless, this only marked a return to the levels of 2008, i.e. ten years ago, prior to the global financial crisis. Teachers' salaries were raised substantially in 2017-2018, but at the same time salaries for all tertiary educated employees rose substantially across the whole public sector. The raise in teachers' salaries was thus hardly ahead of the game.
- In relative terms, teachers at the beginning of their careers in the under 30 age bracket are the best paid. In 2018, 'only' 69% of non-teachers in this age group received higher salaries than their teacher peers (tertiary educated, same age and gender in the same region). Next best is the situation among the oldest teachers, in the 50-59 and 60+ age brackets. Teachers in the middle age bracket, 30-49 years, receive the worst pay in relative terms: 80% of demographically equivalent employees earn more than the teachers' average salary.

---

² We are grateful to the Czech Ministry of Labour and Social Affairs for their permission to use the ISPV data, which is collected and administered by TREXIMA spol. s r. o. The authors would further like to thank Štěpán Jurajda for his valuable comments on the working version of this text. Any ambiguities or errors are the authors' own, as are all opinions expressed in the study. The study was produced as part of and with the support of the Czech Academy of Sciences' AV21 Strategy and is based on research carried out within Czech Science Foundation project GA ČR P402/12/G130.

- Czech teachers' salaries are highly equalized, or even egalitarian, both in national and international comparison. In the youngest age bracket the variability in pay is comparable with that of administrative staff and other university educated public sector employees. However, whereas pay grades and variability increase with age (and experience) among non-teachers, teachers' pay rises extremely slowly with age (experience) and its variability remains low.
- In 2018 the already low share of overall teachers' pay allocated to merit-based bonuses decreased. The substantial raise to teachers' salaries in that year was achieved partially at the expense of further reducing the already very low levels of merit-based pay.
- Under Bohuslav Sobotka's government in 2014-2017, raising teachers' pay was not a priority above and beyond increasing salaries across the whole public sector more generally. A turn for the better in this respect only became apparent during the first year of the new government in 2018. Further development on this front is however still in the realm of promises, or at best rough estimates for 2019.
- The pre-election pledges made by ČSSD and ANO in this area are not mutually comparable. While ČSSD took the average salary in the national economy in 2021 as the basis for its calculations, the second took average teachers' salaries in 2017. Thus, in 2021 teachers should be paid 49,530 CZK per month according to ČSSD and 47,367 CZK according to ANO. The latter figure was adopted into the government's statement of policy. However, ANO's promise is problematic because it does not anticipate the concurrent growth of salaries in other professions, which can only be broadly predicted.
- If teachers' pay were to increase by 7.5% annually from 2020 onwards, the level of teachers' pay relative that of other tertiary educated public sector employees in the Czech Republic would match the equivalent ratio across the EU as a whole only in 2030, i.e. a decade from now. To reach the relative levels in Germany or Finland would take 13-15 years.
- Previous political promises in the more distant past regarding raises to teachers' pay were vague, short-lived and rarely fulfilled. The consequence of that has been to substantially reduce the public's belief in such pledges. In order to permanently and substantially increase the long existing low level of interest in the teaching profession among the youngest generations these pledges must be given greater credibility. It is not only essential that the current commitments be fulfilled, but also that they be extended well beyond a single term of election. Help in achieving this may come through key political parties declaring their consensus, the introduction of statutory salary indexation for teachers and a more responsible approach to compiling the mid-term state budget outlook.

1. Úvodní motivace

Platy českých učitelů patří v rámci zemí EU i OECD, tedy 35 ekonomicky nejvyspělejších zemí světa k nejnižším (Münich, 2017a). Jde o přirozený důsledek toho, že Česko na své regionální školství³ vydává mnohem méně prostředků, než je ve vyspělých zemích běžné – vydává zhruba o třetinu menší podíl hrubého domácího produktu (HDP), než představuje průměr zemí OECD.⁴ Tato skutečnost je v rostoucí míře vnímána jako jeden z hlavních problémů naší země, a to již nejen odborníky a samozřejmě českými učiteli, ale stále více i širokou veřejností a v posledních několika letech i politickými reprezentacemi. Protože jsou platy učitelů dominantně financovány ze státního rozpočtu, jsou navýsost záležitostí vládních priorit, sestavování a schvalování veřejných rozpočtů a jejich střednědobých a dlouhodobých výhledů.

V posledních letech byla ohledně budoucího navyšování učitelských platů v politické sféře vyřčena řada různě formulovaných příslibů. Významným milníkem byly sliby v kampani voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2017. Všechny významnější politické subjekty, kromě KSČM, tehdy nejenže považovaly za důležité v programech příslib zvyšování učitelských platů uvést, ale dokonce ho i nějakým způsobem kvantifikovaly (Münich, 2017a, b).

Tato studie poskytuje detailnější vhled do úrovně a vývoje učitelských platů a navazuje na sérii každoročních analýz IDEA na toto téma.⁵ Vývoj učitelských platů je totiž třeba sledovat v celoročních cyklech, protože součástí platů jsou i odměny vyplácené většinou až na konci roku a průběžné navýšení tarifních složek platů jde často na úkor zásluhových složek.⁶

Kromě aktualizace původních ukazatelů za kalendářní rok 2018 přinášíme srovnání různě artikulovaných předvolebních slibů z roku 2017 a slibů programového prohlášení současné vlády s tím, jaké platy nakonec učitelé viděli na výplatních páskách. Ukazujeme, že při posuzování slibů a jejich plnění je třeba velké opatrnosti ohledně toho, na jaký mzdový ukazatel se slib odkazoval a k jakému základu byl slíbený mzdový růst vztažen. Ve vazbě na to simulujeme možné scénáře přibližování relativní úrovně učitelských platů průměru zemí EU v dalších letech.

V závěru studie přinášíme unikátní vhled ohledně existující variability v platech učitelů a ohledně podílů zásluhových složek v platech. V závěru studie ještě objasňujeme problematiku používání rozdílných mzdových ukazatelů.

3 Regionální školství zahrnuje školy od mateřských až po střední, včetně vyšších odborných.

4 Viz str. 261 v Education at a Glance 2018: OECD Indicators, OECD, Paris.

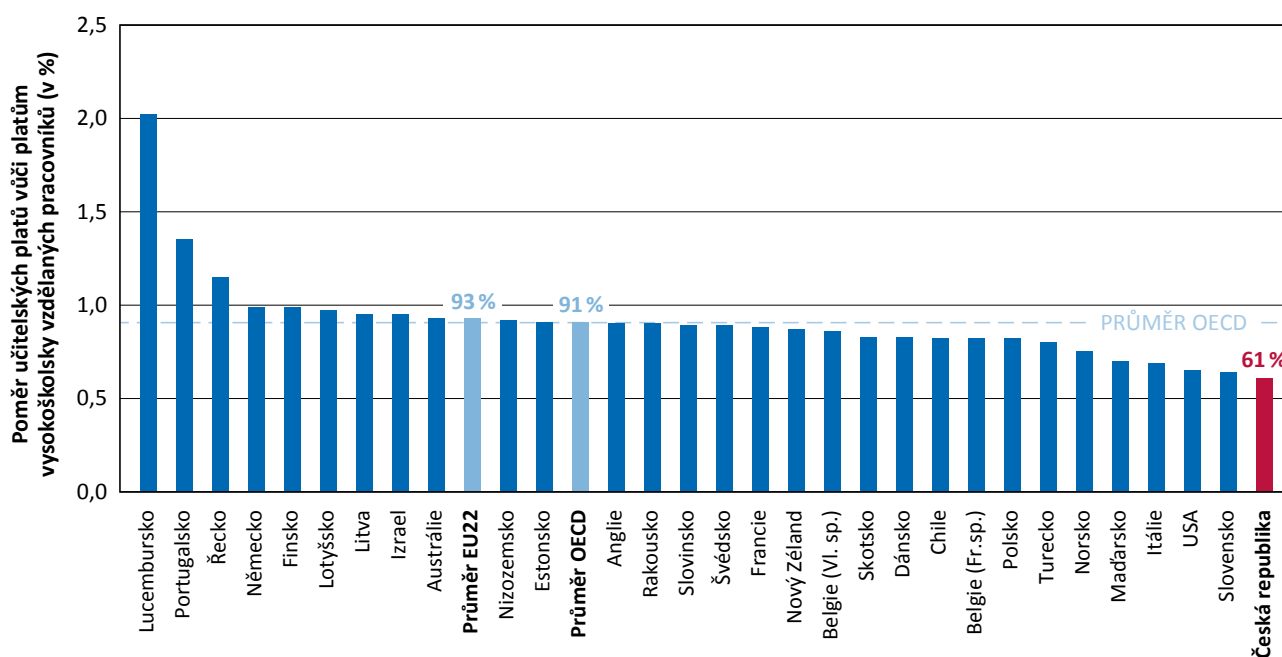
5 V roce 2017 byla ve studii IDEA (Münich, 2017a) pozornost věnována mezinárodním srovnáním včetně interaktivní mapové aplikace a dále rozboru struktury veřejných výdajů na základní školství. Následná studie IDEA (Münich, 2017b) poskytla rozbor tématu učitelských platů v programech politických subjektů pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR konané v říjnu 2017.

6 Potřebné údaje o vývoji mezd za celý předchozí rok jsou k dispozici pro analýzy až během 2. kvartálu dalšího roku, a proto není možno aktualizace provádět dříve.

2. Mezinárodní srovnání učitelských platů

Věrohodným zdrojem mezinárodně srovnatelných údajů o platech učitelů jsou statistiky OECD. Analytikům OECD tyto údaje dodávají dle jednotných definic národní statistické autority, kterými jsou i Český statistický úřad (ČSÚ) a Ministerstvo školství, tělovýchovy a mládeže (MŠMT). Ukazatele OECD jsou však zveřejňovány až s odstupem několika let. To je třeba mít na paměti hlavně v období dynamických změn platů jako případě posledních let v Česku.

Graf 1: Poměr učitelských platů a platů vysokoškolsky vzdělaných pracovníků v zemích OECD v roce 2017

Zdroj: OECD Education at a Glance 2018, str. 360.

Pozn: Jde o učitele na druhém stupni veřejných základních škol. Platy zahrnují veškeré příplatky.

Graf 1 nabízí základní mezinárodní srovnání úrovně průměrného platu učitelů na druhém stupni veřejných základních škol⁷ v relaci k průměrnému platu vysokoškolsky vzdělaných pracovníků v zemích EU a OECD.⁸ Tento relativní ukazatel není zatížen nedostatky kurzového přepočtu v diskutabilní paritě kupní síly, a navíc dobře vyjadřuje platovou atraktivitu učitelé profese vůči profesním alternativám učitelů nebo zájemců o profesi učitele v konkrétní zemi. V roce 2017 byl tento poměr za Česko 61 %, což představovalo úplně nejhorší situaci ze všech zemí OECD. V roce 2014 Česko vykazovalo poměr dokonce ještě nižší, 56 %. Pokud by se navíc vzal v potaz poměrně vysoký průměrný věk českých učitelů, tedy nadprůměrně dlouhá léta jejich odborné praxe, vycházela by česká platová mezera zřejmě ještě větší.

7 Angl. Lower-secondary.

8 OECD Education at a Glance 2018, str. 360. Mezinárodně srovnatelné údaje OECD z oblasti školství jsou k dispozici s časovým odstupem zhruba 2 let. Zpracování dat z národních zdrojů totiž vyžaduje náročnou konsolidaci v zájmu mezinárodní srovnatelnosti ukazatelů i s ohledem na to, že národní vzdělávací systémy a způsoby vykazování se liší.

Za pozornost stojí, že výše uvedený podíl je v rámci zemí OECD, respektive EU22⁹ jako celku diametrálně vyšší (představuje 91 % resp. 93 %). Sousední Polsko a Rakousko dosahují úrovně 82 % resp. 90 %. Ještě výrazně vyšší úroveň vykazují Finsko a Německo (99 %). Připomeňme, že tento ukazatel není ovlivněn rozdílnou životní úrovní a kupní silou platů v jednotlivých zemích. Pokud by měl být plat českých učitelů v relaci k platům vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců v Česku v roce 2018 srovnatelný s průměrem za země EU22, resp. Finskem a Německem, musel by dosahovat úrovně zhruba 53 000 Kč resp. 56 000 Kč, a nikoliv pouhých 36 290 Kč. K uzavření platové mezery vůči průměru EU22 by musely platy českých učitelů skokově narůst o téměř polovinu jejich stavu v roce 2018. Navíc by ve stejném období musely stagnovat platy ostatních vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců v Česku.

V dalších sekcích ukazujeme, že navzdory poměrně dynamickému růstu učitelských platů v posledních letech se podařilo tuto platovou mezeru uzavřít jen málo. Ve stejném období totiž podobně dynamicky rostly i platy ve veřejném sektoru. Detailní analýze výhledu uzavírání platové mezery v dalších letech se věnuje předposlední sekce.

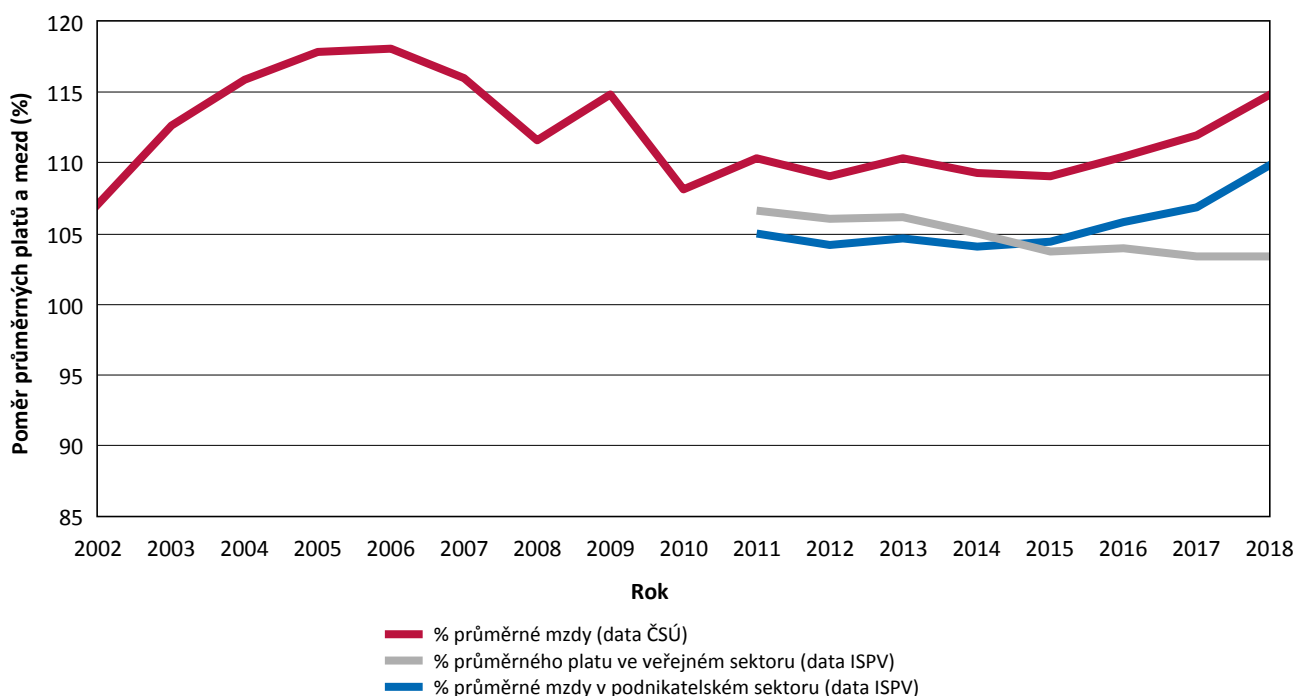
9 EU22 představuje země, za které mělo OECD k dispozici data: Rakousko, Belgie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Německo, Řecko, Maďarsko, Irsko, Itálie, Lotyšsko, Lucembursko, Nizozemí, Polsko, Portugalsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko a Velká Británie.

3. Srovnání učitelských platů na národní úrovni

Cílem tohoto jednoduchého srovnání je připomenout dlouhodobější trendy vývoje platů učitelů v relaci k vývoji mezd na celonárodní úrovni. V tomto srovnání používáme tyto údaje:

- Údaje o průměrných platech¹⁰ učitelů základních škol (ZŠ) včetně vedoucích pracovníků tak, jak je zveřejňuje MŠMT.¹¹ Údaj zahrnuje i relativně malý podíl učitelů škol soukromých.
- Údaje ČSÚ o průměrné hrubé mzdě v národním hospodářství za daný rok.¹² Na rozdíl od mezinárodního srovnání v předchozí sekci jde o platy všech zaměstnaných bez ohledu na jimi dosažené vzdělání.
- Údaje z ISPV o průměrné hrubé mzdě, respektive platu v podnikatelské, resp. nepodnikatelské sféře za daný rok.¹³

Graf 2: Poměr průměrných platů učitelů všech základních škol (včetně vedoucích pracovníků) vůči průměrným mzdám a platům v ekonomice v letech 2002–2018

Zdroj: Vlastní výpočty z dat MŠMT, ČSÚ a ISPV.

¹⁰ Pojmy mzda a plat pro odměnu za práci zavádí zákon č. 262/2006 Sb. zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Pro výdělky v „nepodnikatelském sektoru“ používá termín platy a výdělky v „podnikatelském sektoru“ nazývá mzdami. V této studii používáme termín platy i v případě, že hovoříme o platech všech učitelů, tedy i těch ze škol soukromých, tedy z podnikatelského sektoru.

¹¹ MŠMT, P1-04 oddíl V.: Zahrnuty jsou i ZŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (od roku 2017 včetně škol zřizovaných podle § 16 odst. 9 ŠZ). Údaje jsou za veřejné i neveřejné školy (tj. školy zřizované MŠMT, obcemi, kraji, privátní sférou, církvemi). Zachyceny jsou všechny zdroje financování (tj. státní rozpočet vč. ESF, doplňkové činnosti a ostatních zdrojů). Údaje o učitelích ZŠ jsou včetně řídicích pracovníků (tj. ředitelů, zástupců ředitele a vedoucích pracovníků). Zahrnuty jsou i OON/OPPP = ostatní osobní náklady/ostatní platby za provedenou práci (DPP, DPČ, odstupné a ostatní platby). <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/zamestnanci-a-mzdove-prostredky-ve-skolstvi>

¹² Internet https://www.czso.cz/csu/czso/pmz_cr

¹³ Internet <https://www.ispv.cz>

Graf 2 ukazuje dlouhodobý vývoj relace průměrných učitelských platů k průměrné mzdě v národním hospodářství.¹⁴ V roce 2018 tento poměr meziročně narostl o 2,9 procentních bodů (p. b.) ze 112 % na 114,9 %. Přestože šlo již o třetí podobný nárůst od roku 2016, poměr platů se teprve v roce 2018 vrátil na úroveň roku 2008, tedy v době před deseti lety, těsně před finanční a následně ekonomickou krizí.¹⁵ Během krizových let a poté až do roku 2016 včetně se však tento poměr držel na úrovni nízkých 110 %. Výraznější růst je tedy patrný až od roku 2017.

Graf 2 navíc ukazuje relaci učitelských platů zvláště ke mzdám podnikatelského a platům nepodnikatelského sektoru. Tyto údaje z ISPV jsou však založeny na jiné metodice¹⁶ než mzdy v národním hospodářství vykazované ČSÚ, takže hodnoty obou indexů vychází nižší, než vychází index vůči mzdám v národním hospodářství. V tomto srovnání jsou však důležité trendy. Zde je zřejmé, že učitelské platy se vůči mzdám podnikatelského sektoru po roce 2011 vyvíjely podobně jako vůči mzdám v celém národním hospodářství.¹⁷ Je to dáno tím, že podnikatelský sektor na celkové zaměstnanosti dominuje, a dominuje tedy i ve výpočtu průměrné mzdy za celé národní hospodářství.

Za pozornost stojí, že vůči platům nepodnikatelské sféry učitelské platy po roce 2011 naopak pomalu ztrácely. Sledovaný poměr tak mezi lety 2011 a 2018 poklesl o 3,3 p. b. na 103,3 %. Zde je třeba připomenout, že zde použitý údaj o průměrných platech učitelů zahrnuje i školy soukromé.¹⁸ Pokud by šlo pouze o školy veřejné, zaznamenal by index v roce 2018 mírný nárůst, jak je podrobně diskutováno v další sekci.

14 Průměrná hrubá měsíční mzda a průměrný počet zaměstnanců (na přepočtené počty) - údaj o vývoji průměrných mezd publikovaný ČSÚ. Internet https://www.czso.cz/csu/czso/pmz_cr. Tab. 1 08.03.2019 (kód: 110030-18)

15 Přechodný nárůst indexu v roce 2009 byl způsoben výrazně pomalejší reakcí administrativně určených platů ve školství oproti flexibilitě mezd v soukromém sektoru.

16 Konzistentní časová řada dat ISPV pro oba sektory existuje až od roku 2001.

17 Údaje o průměrných mzdách v podnikatelském sektoru jsou převzaty z ISPV pro mzdovou sféru. Internet: www.ispv.cz

18 Zatímco platy ve veřejných školách jsou dominantně účelově financovány ze státního rozpočtu, soukromé školy dostávají ze státního rozpočtu příspěvek bez striktního účelového určení. Průměrné platy v neveřejných školách jsou o něco nižší než ve školách veřejných.

4. Srovnání učitelských platů v detailu

V následujícím srovnání učitelských platů s jinými zaměstnanci bereme v potaz jejich rozdílné demografické charakteristiky, jako jsou dosažené vzdělání, pohlaví, věk a region výkonu zaměstnání. Takové srovnání totiž lépe vypovídá o platové atraktivnosti učitelské profese vůči relevantnějšímu okruhu profesí mimo školství.

Pro toto srovnání používáme individuální údaje z šetření ISPV, protože to umožňuje rozlišit jak demografické rozdíly, tak tarifní a nadtarifní složky mezd a platů. Sledujeme celkové roční hrubé platy učitelů veřejných škol bez vedoucích pracovníků, a to zvláště na 1. a 2. stupni základních škol a na školách středních.¹⁹ Jejich průměrné a mediánové hodnoty srovnáváme s vysokoškolsky vzdělanými pracovníky podnikatelského a nepodnikatelského sektoru. Protože srovnávat lze věrohodně pouze platy za celý kalendářní rok, představuje údaj za rok 2018 v létě roku 2019 poslední známou skutečnost. Srovnávány jsou platy přepočteny na plné úvazky.

Tabulka 1 dává nahlédnout detailnější srovnání relativních učitelských platů a vývoje posledních let. Obsahuje také konkrétní hodnoty průměrných a mediánových hrubých mezd. Je vidět (sloupec 8), že úroveň mediánových učitelských platů se v roce 2018 oproti roku 2017 zvýšila zhruba o 11 %. Zároveň je třeba vidět, že ve stejné době dynamicky rostly platy vysokoškolsky vzdělaných pracovníků v celém nepodnikatelském sektoru, o 10,6 % (sloupec 8). Předstih *mediánových* učitelských platů byl tedy jen necelý 1 p. b. Předstih v růstu *průměrných* platů byl jen o něco málo vyšší (sloupec 11).

V letech 2017 a 2018, tedy během dvou let, dosáhlo zvýšení učitelských platů vůči roku 2016 téměř 20 %, (sloupce 9 a 12). Ale i toto zvýšení bylo zhruba jen o 1 p. b. vyšší než zvýšení platů vysokoškolsky vzdělaných v celém nepodnikatelském sektoru. Rozdíl tedy představoval zanedbatelnou dvacetinu celkového nárůstu.

Učitelské platy však v letech 2017 a 2018 zaznamenaly výrazný nárůst oproti růstu mezd vysokoškolsky vzdělaných v sektoru podnikatelském. Tam totiž mediánová mzda v roce 2018 narostla pouze o 6,4 % (sloupec 8) a mezi roky 2016–2018 pouze o 12,6 % (sloupec 9).

Spodní panel **Tabulky 1** ukazuje procentní mezeru mezi platy učitelů a platy ostatních vysokoškolsky vzdělaných pracovníků v zemi. Jde o podobně koncipovaný ukazatel jako ten v mezinárodním srovnání **Grafu 1** . Jistá odlišnost údaje samotného je dána tím, že náš způsob výpočtu a zdroj použitých dat není s výpočtem OECD zcela identický. Vysoká platová mezera v rámci nepodnikatelského sektoru dosahující v roce 2017 více než -20 % se v roce 2018 přivřela jen mírně o zhruba 1 p. b. (sloupce 3 a 6). Za povšimnutí stojí, že mezera mediánových platů byla a zůstává výrazně nižší (cca 10 %) než mezera platů průměrných. Je to dáno tím, že mediánové platy nejsou ovlivněny vysokými platy ve vyšších řídicích pozicích vysokoškolsky vzdělaných.

Vůči mzdám vysokoškolsky vzdělaných pracovníků *podnikatelského sektoru* zůstává mezera učitelských platů obrovská. V roce 2017 byla téměř -50 % a v roce 2018 stále více než -40 %. V **Tabulce 1** jde o rozdíl údaje v posledním řádku a údajů za učitele různých stupňů v řádcích nad ním. Tento údaj je více méně srovnatelný s mezinárodně srovnatelným údajem pro Česko -39 % za rok 2017 a -44 % v roce 2014 v **Grafu 1** .

¹⁹ V klasifikaci profesí CZ-ISCO jde o: 2341 Učitelé na 1. stupni základních škol; 23303 Učitelé na 2. stupni základních škol; 2330 Učitelé na středních školách (kromě odborných předmětů), konzervatořích a na 2. stupni základních škol.

Tabulka 1. Hrubé měsíční platy učitelů veřejných základních škol [v Kč] a jejich růst 2017–2018 [%] a srovnání s platy vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců

	Platy v roce 2017			Platy v roce 2018			Růst mediánu [%]			Růst průměru [%]		
	Hranice spodní čtvrtiny	Medián	Průměr	Hranice spodní čtvrtiny	Medián	Průměr	2016 – 2017	2017 – 2018	2016 – 2018	2016 – 2017	2017 – 2018	2016 – 2018
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
Učitelé 1. st. základních škol (veřejný sektor) ¹⁾	29 371	31 898	31 953	32 723	35 553	35 616	7,6	11,5	19,9	7,6	11,5	19,9
Učitelé 2. st. základních škol (veřejný sektor) ²⁾	28 986	31 427	31 896	32 133	34 920	35 398	7,6	11,1	19,5	7,6	11,0	19,4
Učitelé 2. st. a středních škol (veřejný sektor) ³⁾	29 265	31 776	32 276	32 568	35 427	35 894	7,0	11,5	19,3	7,3	11,2	19,3
Vysokoškolsky vzdělaní zam. (veřejný sektor)	30 402	34 980	40 776	33 711	38 699	44 815	7,2	10,6	18,7	7,8	9,9	18,5
Vysokoškolsky vzdělaní zam. (soukr. sektor)	27 956	39 968	51 481	29 965	42 530	54 509	5,8	6,4	12,6	4,8	5,9	11,0

B: Platová mezera: rozdíl platů různých skupin vůči vysokoškolsky vzdělaným pracovníkům veřejného sektoru v letech 2017 a 2018 [%]

	Hranice spodní čtvrtiny	Medián	Průměr	Hranice spodní čtvrtiny	Medián	Průměr
Učitelé 1. st. základních škol (veřejný sektor) ¹⁾	-3,4	-8,8	-21,6	-2,9	-8,1	-20,5
Učitelé 2. st. základních škol (veřejný sektor) ²⁾	-4,7	-10,2	-21,8	-4,7	-9,8	-21,0
Učitelé 2. st. a středních škol (veřejný sektor) ³⁾	-3,7	-9,2	-20,8	-3,4	-8,5	-19,9
Vysokoškolsky vzdělaní zam. (soukr. sektor)	-8,0	14,3	26,3	-11,1	9,9	21,6

Zdroj: Vlastní výpočty na základě ISPV <https://www.ispv.cz/>

a) Výpočet zahrnuje veškeré složky platů a mezd vyplacené během celého kalendářního roku

b) Barvy rozlišují rozdíly růstu v rámci každého sloupce

Klasifikace profesí CZ-ISCO

1) 2341 Učitelé na 1. stupni základních škol

2) 23303 Učitelé na 2. stupni základních škol

3) 2330 Učitelé na stř. školách (kromě odborných předmětů), konzervatořích a na 2. st. základních škol

Rychlejší uzavírání mediánové mezery v letech 2017 a 2018 bylo dáno relativně nízkým růstem mezd vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců v podnikatelském sektoru (platy méně vzdělaných rostly rychleji).

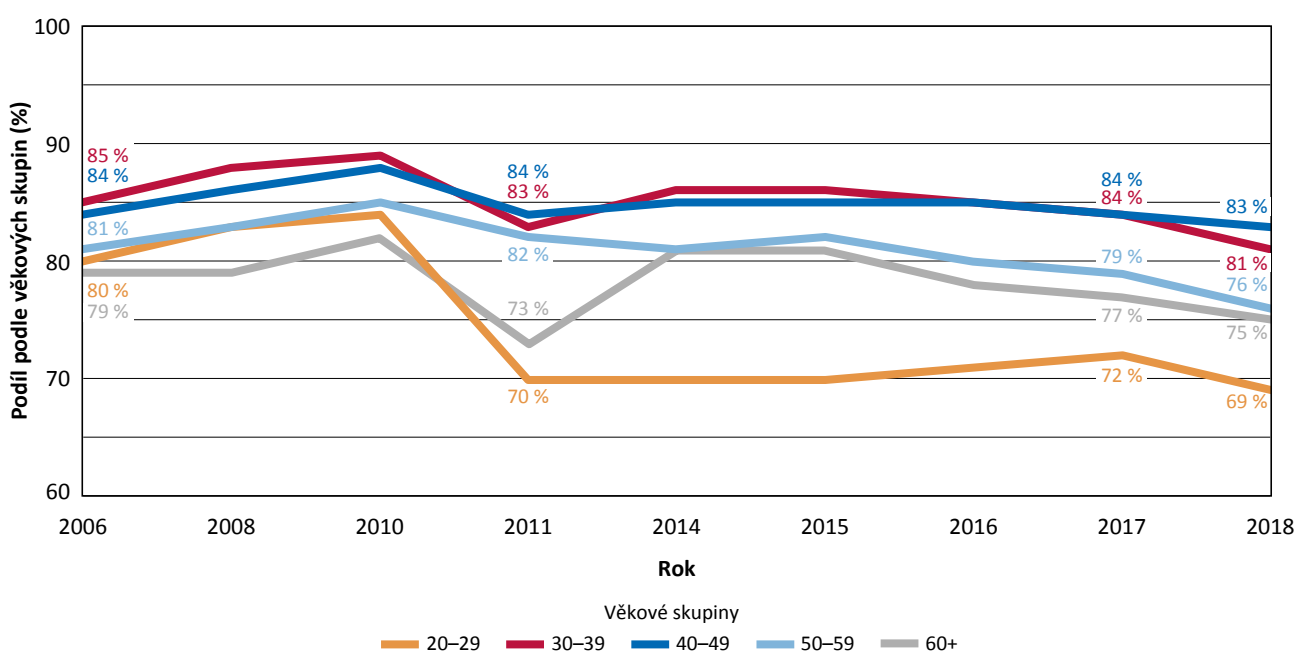
Role regionu, pohlaví, vydělání a věku

Při srovnávání relativních platů je záhodno zohlednit nejen dosažené vzdělání, ale další v datech dostupné demografické charakteristiky, jako jsou pohlaví, věk či region výkonu zaměstnání. Bez jejich zohlednění totiž může být část platové mezery způsobena rozdíly demografických

charakteristik srovnávaných skupin. Proto se zde díváme, jaký podíl ne-učitelů podnikatelského a nepodnikatelského sektoru určitého věku, pohlaví, vzdělání a regionu pobírá plat vyšší, než je průměrný plat učitelů těch samých charakteristik. Naše výpočty jsou proto opět založeny na individuálních datech ISPV.

Výsledné srovnání ukazuje **Graf 3**, kde věkové skupiny jsou rozlišeny explicitně. Čím lepší je relativní platová situace určité věkové skupiny učitelů vůči ostatním demograficky podobným zaměstnancům, tím jsou hodnoty v grafech nižší.

Graf 3: Podíl vysokoškolsky vzdělaných neučitelů soukromého a veřejného sektoru s hrubou mzdou vyšší než je průměrný hrubý plat učitelů veřejných základních škol (podle věkových skupin)

Zdroj: Vlastní výpočty na základě ISPV.

Ukazuje se, že relativně nejlepší je situace nejmladších začínajících učitelů do 29 let věku. V roce 2018 v této skupině pobíralo vyšší plat než učitelé 'pouze' 69 % ne-učitelů (vysokoškolsky vzdělaní, stejného věku a pohlaví ve stejném regionu). O něco lépe na tom jsou nejstarší učitelé ve skupinách 50–59 a 60+. Nejhorší je situace učitelů středního věku 30–49 let, kde mzdu vyšší, než je jejich průměrný plat, pobírá více než 80 % demograficky podobných zaměstnanců.

Vývoj v **Grafu 3** je s ohledem na dostupná data sledovatelný pouze od roku 2006, ale přesto odhaluje několik zajímavých fenoménů:

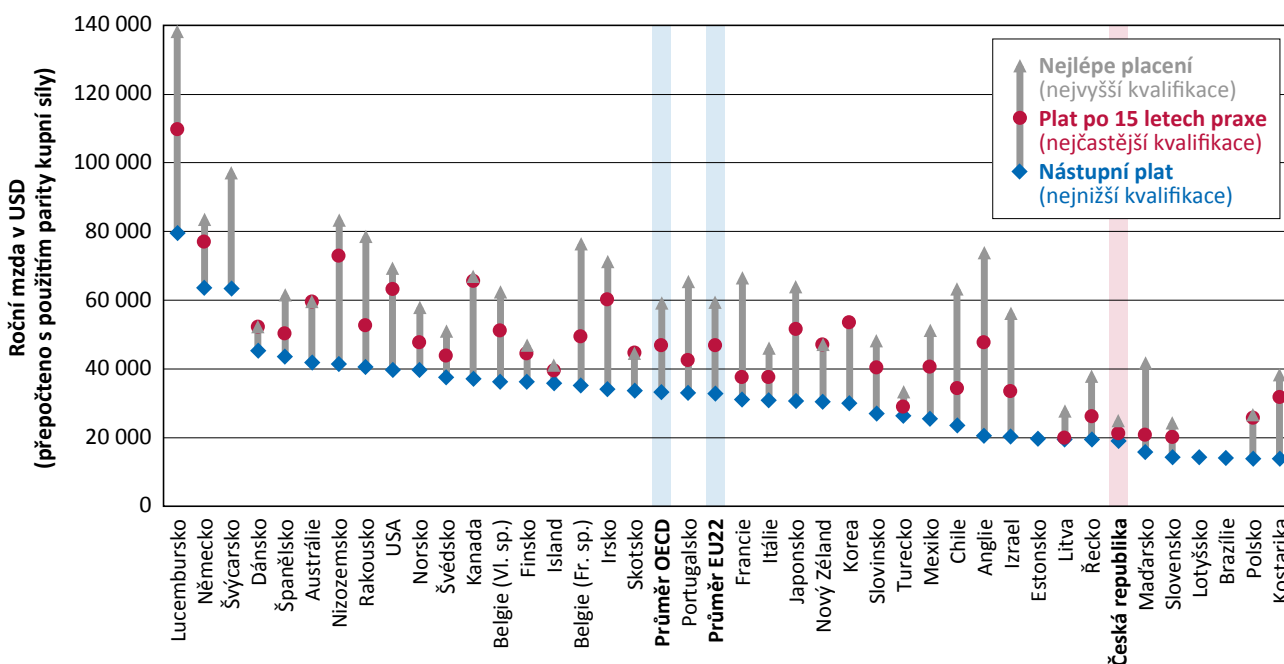
- Postavení věkových skupin učitelů, kromě nejmladších, se za více než dekádu od roku 2006 podařilo zlepšit jen minimálně.
- Postavení nejmladších učitelů se výrazně zlepšilo výrazným zvýšením tarifních platů v roce 2011, které se v relativních poměrech podařilo udržet dodnes. Nárůst rozdílů v postavení jednotlivých věkových skupin učitelů mezi rokem 2006 a 2018 je tak dán především změnou postavení právě této skupiny.

- V roce 2011 došlo k prudkému, ale do velké míry přechodnému zlepšení relativní platové pozice učitelů, které však bylo hned v roce 2012 do velké míry vymazáno. Je to dáno hlavně tím, že zvyšování platů učitelů určují administrativně-rozpočtová rozhodnutí v rámci schvalování státního rozpočtu, která reagují na aktuální ekonomický vývoj a vývoj mezd v národním hospodářství s poměrně velkým zpožděním. Konkrétně mezi roky 2012 a 2013 došlo k ojedinělému poklesu nominálních průměrných mezd v celé ekonomice, avšak k poklesu průměrných nominálních platů učitelů z celkem přirozených důvodů nedošlo.
- Relativní platová pozice učitelů se po roce 2015 mírně zlepšovala ve všech věkových skupinách, kromě učitelů nejmladších. Největší dynamiku vykazuje rok 2018, kdy se plně promítlo vysoké navýšení učitelských platů koncem volebního roku 2017. Až do března 2020, kdy budou dostupné údaje za rok 2019, se můžeme pouze dohadovat, nakolik zůstane toto tempo zlepšování relativní pozice učitelských platů zachováno i v roce 2019, a to s ohledem na další údajně 15% navýšení učitelských platů v lednu 2019.

Nivelizace učitelských platů

Pozornost je většinou soustředěna na průměrné nebo mediánové platy. Ve stínu pozornosti zůstává variabilita (heterogenita) platů, byť jde také o důležitý fenomén. K platové rozmanitosti přispívají tři základní parametry systému odměňování učitelů: **(i)** míra zásluhovosti vyjádřena průměrným vztahem mezi lety učitelské praxe a výší platu, **(ii)** podíl zásluhové složky, která není určena platovými tabulkami a její výše je v jurisdikci vedení školy, **(iii)** rozsah nárokových příplatků za explicitně definované doplňkové činnosti (např. třídnictví).

Graf 4: Platy učitelů na 2. stupni základních škol v různých fázích kariéry (2017)

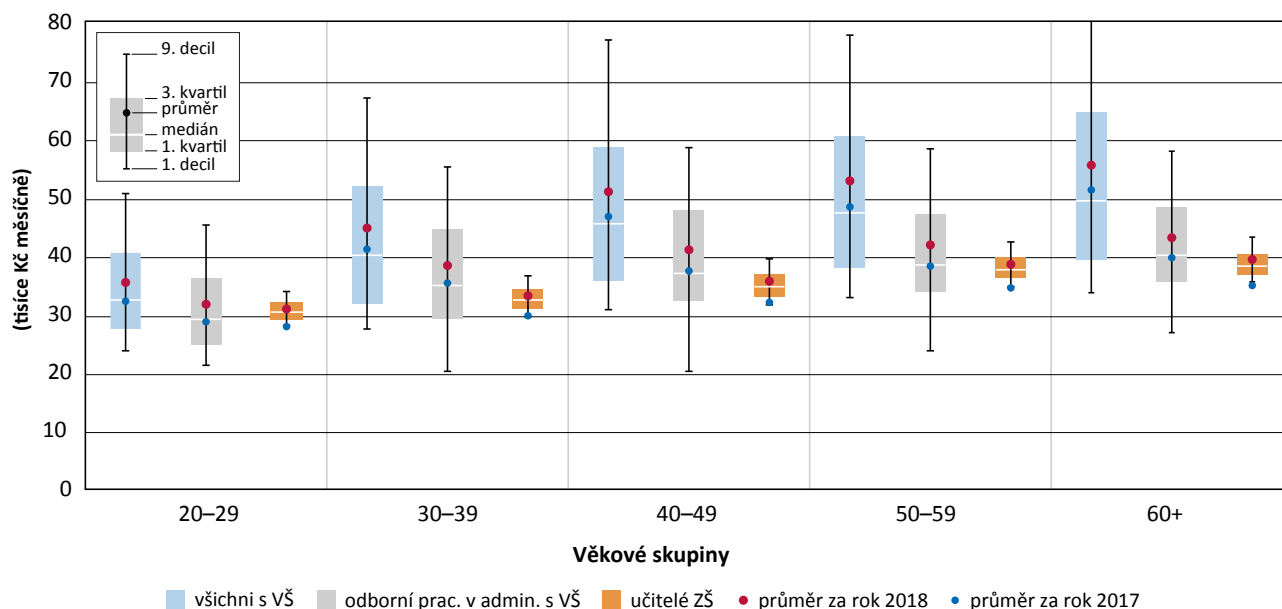
Zdroj: OECD Education at a Glance 2018, str. 364.

Platy českých učitelů v mezinárodních srovnáních vychází jako extrémně nivelizované, respektive rovnostářské. **Graf 4** ukazuje, že rozdíl mezi nástupním platem učitelů na straně jedné a platem po patnácti letech praxe nebo platem učitelů s nejvyšší kvalifikací patří v Česku k nejnižším v rámci zemí OECD.

Platy českých učitelů jsou dominantně určovány platovými tabulkami a dávají velmi malý prostor pro zásluhovost. To neodpovídá velkým rozdílům v kvalitě práce učitelů, které přesvědčivě dokumentuje řada zahraničních studií.²⁰ Že v tomto ohledu Česko nijak nevybočuje nepřímou dokumentuje studie Krajčová a Mních (2018),²¹ která mezinárodně srovnala úroveň a rozmanitost gramotnostních schopností českých učitelů a ukázala, že jsou na srovnatelné úrovni se světem. Navíc ukázala, že rozmanitost čtenářské gramotnosti, kterou lze považovat z pohledu učitelství za klíčovou, u mladší poloviny českého učitelského sboru oproti té starší výrazně narostla. Rovnostářský systém učitelských platů, který nedostatečně odměňuje nabytou praxi a kvalitu práce, neláká ke vstupu do profese z řad intelektuálně nadanějších mladých a k dalšímu zlepšování v průběhu učitelské kariéry.

Nízkou míru variability učitelských platů ukazuje **Graf 5**, založený na poslední známé skutečnosti roku 2018 na základě dat ISPV. Pro lepší srovnatelnost graf ukazuje i variabilitu u vysokoškolsky vzdělaných pracovníků a odborných administrativních pracovníků nepodnikatelského sektoru.

Graf 5: Variabilita hrubých platů vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců veřejného sektoru v roce 2018

Zdroj: Vlastní výpočty na základě ISPV.

²⁰ Viz Golsteyn, Vermeulen a de Wolf 2016, Hanushek 1971, Hanushek 2011, Hanushek, Piopiunik a Wiederhold 2018, Hanushek a Rivkin 2004, Hanushek a Rivkin 2006, Rockoff 2004.

²¹ Krajčová a Mních 2018

Srovnání věkových profilů ukazuje, že platy začínajících nejmladších učitelů jsou na podobné úrovni, jako jsou platy ostatních dvou skupin. S věkem však platy učitelů rostou zdaleka nejpomaleji. Variabilita platů je u nejmladší skupiny zaměstnanců také velmi podobná, ale zatímco u vysokoškolsky vzdělaných a administrativních pracovníků s věkem výrazně roste, variabilita platů učitelů se s věkem téměř nemění a zůstává na velmi nízké úrovni.

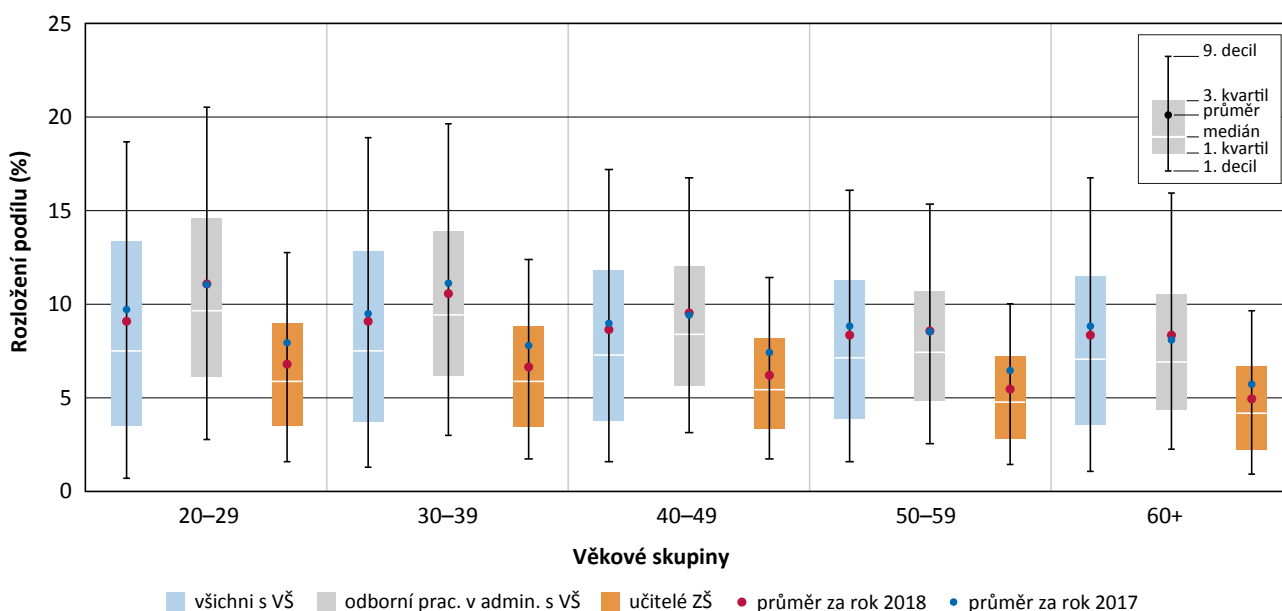
Za pozornost stojí také skutečnost, že zatímco průměr a medián učitelových platů se příliš neliší, u ostatních dvou zaměstnaneckých skupin jsou rozdíly dobře patrné. Jsou příznakem výraznější míry zásluhovosti v platech dané zaměstnanecké skupiny. Pro srovnání změn mezi lety 2017 a 2018 je v grafu (modře) zobrazena i hodnota průměru za rok 2017. Je vidět, že v absolutním vyjádření byl přírůstek platů podobný jak napříč věkovými skupinami, tak napříč třemi zaměstnaneckými skupinami. To odpovídá našemu dřívějšímu zjištění na základě [Tabulky 1](#), že k vyššímu relativnímu růstu platů v letech 2017 a 2018 došlo u profesí s nižšími platy, jako jsou například učitelé.

Celkově lze říci, že zásluhovost učitelových platů v dimenzi věku (praxe) je velice nízká a podobně je nízká v dimenzi odměn za kvalitu a rozsah odvedené práce, což níže podrobujeme dalšímu zkoumání.

Podíl zásluhových složek platů – odměn

Poslední vhléd nabízí [Graf 6](#), který srovnává variabilitu individuálních podílů odměn na celkovém hrubém platu učitelů v konkrétních věkových skupinách s již dříve zavedenými skupinami zaměstnanců (vysokoškolsky vzdělaných, administrativních pracovníků). I zde odměny učitelů vykazují nejnižší podíl v průměru na úrovni 5 až 7 %.

Graf 6: Variabilita podílu roční odměny na ročním hrubém platu vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců veřejného sektoru v roce 2018

Zdroj: Vlastní výpočty na základě ISPV.

U ostatních dvou skupin se tento podíl pohybuje v rozsahu 8–12 %, tedy téměř dvojnásobném. I variabilita podílu odměny na celkovém hrubém platu je nejnižší u učitelů. Graf 6 zřetelně ukazuje, že podíl odměn i jeho variabilita klesá s rostoucím věkem. Projevuje se tak skutečnost, že s věkem roste průměrný plat pomaleji, než roste výše průměrné odměny. V tomto ohledu si jsou všechny tři vybrané zaměstnanecké skupiny podobné.

Za pozornost stojí skutečnost, že mezi roky 2017 a 2018 došlo k poklesu podílu odměn u všech tří zaměstnaneckých skupin a ve všech věkových skupinách, ale pokles byl mnohem vyšší mezi učiteli (viz modrý bod v grafu). To indikuje, že výrazné navýšení celkových učitelských platů se v roce 2018 realizovalo částečně na úkor již tak velmi nízké míry zásluhovosti, respektive podílu odměn. Tento trend je v protikladu s dosavadními snahami a záměry vlády a vedení MŠMT²² zvyšovat podíl zásluhové složky v učitelských platech.

Celkově lze konstatovat, že náš podrobný vhled do struktury platů potvrdil zjištění hrubých mezinárodních srovnání, tedy že platy českých učitelů jsou velmi rovnostářské, a to jak v dimenzi odměňující roky praxe, tak v dimenzi odměn za kvalitu a rozsah odvedené práce.

---

²² Ministr Plaga 31. 3. 2019 pro Deník: „Pro mě je důležité, aby ředitel měl v ruce nejen balík peněz na tarify, ale také značnou část na netarifní prostředky. Právě ty musí sloužit k ocenění inovativních učitelů. V tom centru může pomoci, a proto chci, aby se v roce 2020 platy zvyšovaly v těchto složkách jedna ku jedné (letos jde deset procent do tarifů a pět do pohyblivé složky – pozn. red.).“
Zdroj: https://www.denik.cz/z_domova/robert-plaga-ze-slibene-vysky-ucitelskych-platu-neslevim-20190331.html

5. Rekapitulace slibů a reality

V této části rekapitulujeme předvolební sliby politických subjektů z léta roku 2017 a programový slib současné vlády učiněný zkraje léta roku 2018 ohledně navyšování učitelských platů. Sliby konfrontujeme s dosud známým vývojem platů do roku 2018 včetně a nabízíme projekce vývoje v budoucích letech.

Z časových řad jsme viděli, že navyšování učitelských platů vládou Bohuslava Sobotky v období let 2014–2017 nepředstavovalo prioritu, která by šla nad rámec zvyšování platů v celém veřejném sektoru. Jistý zlom k lepšímu je vidět v prvním povolebním roce 2018. Další vývoj v roce 2019 je předmětem hrubých odhadů, v dalších letech se pohybuje ve sféře slibů.

Kompletní přehled předvolebních slibů z léta roku 2017 významnějších politických uskupení obsahuje studie IDEA (Münich, 2017b). Kromě KSČM, parlamentní strany ve volebních programech příslib výrazného navýšení platů učitelů uvedly, a dokonce kvantifikovaly. Zde však s realitou konfrontujeme pouze sliby subjektů stávající vládní koalice, tedy hnutí ANO a ČSSD.

Předvolební slib ČSSD zněl: *„Prosadíme čtyřleté navyšování rozpočtu školství tak, aby se platy učitelů dostaly nejméně na 130 % průměrné mzdy v České republice a významně se zvýšilo odměňování i dalších pracovníků ve školství.“* Hnutí ANO pak jako poslední, krátce před volbami, přišlo se slibem: *„Investice do našich lidí je tou nejlepší investicí, co můžeme udělat. Je to investice do budoucnosti a budoucnost vytvářejí naše děti. Proto chci učitelům během čtyř let zvýšit mzdy na 150 procent jejich současné výše a povolání vrátit prestiž a úctu, jakou si zaslouží.“*

Srovnání obou slibů nabízí příklad toho, proč je třeba sliby číst opatrně. Oba procentní údaje slibů totiž nelze srovnávat. Zatímco slib ČSSD vzal jako základ průměrnou mzdu v národním hospodářství na konci příštího volebního období (tj. rok 2021), slib ANO vzal jako základ průměrnou mzdu učitelů ve volebním roce 2017. Zatímco je tedy slib ČSSD svázán s vývojem mezd v ekonomice, slib hnutí ANO na tento vývoj vázán není. Pro porovnání obou slibů je proto třeba převod na jednotné měřítko následovně:

- Jestliže podle predikcí Ministerstva financí ČR z dubna 2019²³ dosáhne v roce 2021 průměrná mzda v ekonomice úrovně 38 100 Kč, odpovídá slib ČSSD pro rok 2021 průměrnému platu učitele částce **49 530 Kč** (= 1,3 x 38 100 Kč/měsíčně).
- Slib hnutí ANO pro rok 2021 o 150 % průměrného učitelského platu v roce 2017 (ten byl 31 578 Kč²⁴) představuje částku **47 367 Kč** (= 1,5 x 31 578 Kč/měsíčně).

Sliby dosažení úrovně průměrného učitelského platu v roce 2021 obou stran vládní koalice se tedy liší o zhruba 2 000 Kč. Ani jeden slib však nespécifikuje, zda jde o platy učitelů nebo širší skupiny pedagogických pracovníků. Také nebylo řečeno, zda jde o učitele škol veřejných nebo i soukromých a církevních, na jejichž platy stát nepřímo výrazně přispívá dotováním těchto škol. To samozřejmě zavdává příčiny sporů o interpretaci původních slibů. Podrobnější přehled různých zdrojů data a způsobů výpočtu ukazatelů uvádíme v poslední sekci.

23 Internet <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce>

24 Zdroj: MŠMT, Platy a mzdy, P1-04 (řádek 0313 a 0314): Jde o průměrný měsíční plat učitelů škol regionálního školství zřizovaných MŠMT, obcemi a kraji (magistráty) podle platového řádu: zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 109 odst. 3. <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/zamestnanci-a-mzdove-prostredky-ve-skolstvi>

Do programového prohlášení²⁵ současné vlády Andreje Babiše z června roku 2018 se dostal o něco méně ambiciózní slib hnutí ANO: „*Prosadíme více peněz do školství tak, aby se platy učitelů a ne-pedagogů na konci volebního období v roce 2021 dostaly minimálně na 150 procent jejich výše pro rok 2017. Zlepšíme podporu učitelů tak, aby se mohli plně soustředit na výuku.*“ V poslední době se však v prohlášeních vládních činitelů²⁶ objevuje slib o něco zredukovaný na 45 000 Kč.

Posledním navýšením učitelských platů v lednu roku 2019 vláda k naplnění svého původního slibu skutečně vykročila. Oficiálně by mělo jít o navýšení 15%, ale skutečný výsledek z výplatních pásek za celý rok 2019 bude znám až na jaře roku 2020, kdy budou k dispozici potřebné údaje. Aby slib z programového prohlášení vláda naplnila, bude muset učitelské platy do roku 2021 výrazně navýšit ještě přinejmenším dvakrát. V době dokončování této studie byl vládou schválen a do Poslanecké sněmovny předložen nový dlouhodobý záměr, který opravdu stále počítá jak s plněním příslibu dle ANO, tak toho dle ČSSD.²⁷

Výhled uzavírání platové mezery

Příslib současné vlády, respektive původní předvolební slib hnutí ANO, že platy učitelů v roce 2021 dosáhnou 150 % úrovně roku 2017 je problematický v tom směru, že nepředjímá souběžný růst platů ostatních, který lze jen predikovat. A predikce navíc komplikuje to, že vývoj celkových platů je v posledních letech velmi dynamický. Naopak slib ČSSD, vztažený k aktuální úrovni mezd v ekonomice v tom kterém budoucím roce, se jeví jako jednoznačný, a tedy vhodnější. Jakým tempem se tedy bude v dalších letech platová mezera učitelů uzavírat, to určí nejen tempo zvyšování učitelských platů, ale také tempo růstu platů ve veřejném sektoru a mezd v národním hospodářství.

Na léta 2019 až 2021 MF ČR v dubnu 2019 predikovalo²⁸ růst mezd v ekonomice o 7,3 %, 5,8 % a 5,2 %. Pro ilustraci tempa, jakým by se mohla platová mezera českých učitelů ve srovnání se zeměmi EU uzavírat, jsme provedli hrubou projekci. Projekce je založena na těchto předpokladech:

25 Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023 považuje jako strategický cíl číslo jedna následující: „*Zvýšení platů pedagogických pracovníků je prioritou vlády na toto funkční období. MŠMT usiluje o to, aby se na konci volebního období v roce 2021 platy pedagogických pracovníků dostaly minimálně na 150 % jejich výše pro rok 2017. Následně bude MŠMT usilovat o to, aby průměrný hrubý nominální plat pedagogických pracovníků dosáhl minimálně 130 % průměrné hrubé nominální mzdy v ČR a zůstal na této úrovni. Toto zvýšení by mělo doprovázet zvýšení kvality práce pedagogických pracovníků zejména v těch oblastech, ve kterých jsou výsledky českých žáků průměrné nebo podprůměrné. V obdobné míře bude MŠMT usilovat také o navýšení platů nepedagogických pracovníků. Všechna zamýšlená opatření v oblasti odměňování budou zajištěna v rámci finančního posílení souvisejícího s naplněním cíle vlády.*“ Verze předložená do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR zde <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=563&CT1=0>

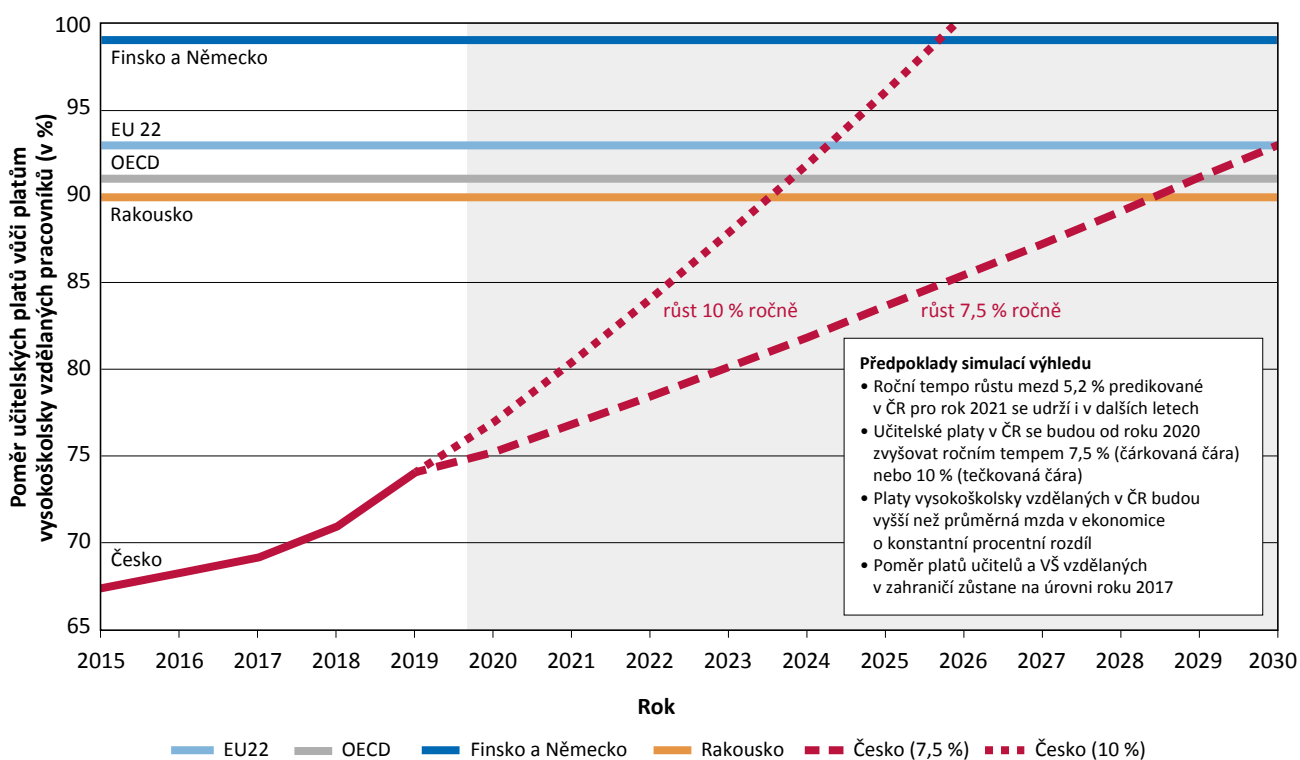
26 „*Pani ministryně potvrdila, že počítá s nárůstem platů tak, abychom splnili slib a učitelé na konci roku 2021 brali průměrně 45 tisíc korun.*“ Ministr školství Plaga (28. duben, 2019). <https://www.novinky.cz/domaci/503507-plaga-na-konci-roku-2021-bude-prumerne-plat-ucitele-45-tisic.html>

27 „*Průměrný plat učitelů v ČR by se měl do roku 2025 dostat nejméně na 130 procent průměrné mzdy ve státě. Alespoň na této hladině by se pak měl dále udržovat. Počítá s tím návrh záměru vzdělávání a jeho rozvoje do roku 2023, který by měla projednávat vláda.*“ Novinky.cz, 8. červenec 2019, <https://www.novinky.cz/veda-skoly/509815-plat-ucitelu-by-mel-za-sest-let-prekonat-130-procent-prumerne-mzdy-tvrdi-plan.html?fbclid=IwAR1x3-GO7lONnSn98lYMQOLJfK9h-xNfmCxyDXtAZe6p-IyGKz7pAySp9vk>

28 Makroekonomická predikce MF ČR z dubna 2019, Internet: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce>

- Meziroční tempo růstu nominálních mezd 5,2 % predikované MF ČR pro Česko v roce 2021 se udrží i v dalších letech.
- Učitelé platy v Česku se v roce 2019 nominálně zvýší o 12 % a poté budou zvyšovány každý rok tempem 7,5 %, respektive 10 %, podle konkrétního scénáře.
- Platy vysokoškolsky vzdělaných v Česku zůstanou do budoucna vyšší než průměrná mzda v národním hospodářství o konstantní procentní rozdíl.
- Poměr platů učitelů vůči vysokoškolsky vzdělaným v EU22 a námi vybraných zemích zůstane na úrovni roku 2017.

Graf 7: Dosavadní a projektovaný vývoj poměru platů učitelů vůči platům vysokoškolsky vzdělaných pracovníků v České republice

Zdroj: Ukazatele pro ČR jsou založeny na vlastních výpočtech na základě údajů ČSÚ, ISPV a predikce MF ČR. Zdrojem zahraničních údajů je OECD Education at a Glance 2018, str. 360.

Projekce vývoje relativních mezd českých učitelů ukazuje **Graf 7**. Podle scénáře každoročního zvyšování učitelových platů o 7,5 % od roku 2020 by poměr učitelových platů vůči platům vysokoškolsky vzdělaných v Česku dosáhl průměru zemí EU22 až v roce 2030, tedy zhruba za deset let. K dosažení poměrů Německa a Finska by došlo až po 13–15 letech. Při vyšším 10% tempu zvyšování by Česko průměrných poměrů EU22 dosáhlo již v roce 2024. Tempo konvergence by bylo ještě rychlejší, pokud by růst mezd v národním hospodářství byl nižší, než předpokládá simulace, ale tempo zvyšování platů učitelů zůstalo zachováno.

Zda relativní platy českých učitelů dosáhnou úrovně EU22 již v roce 2024, nebo až v roce 2030 však není tak důležité, jako je důležitá věrohodnost dlouhodobého závazku. Jde o to, aby závazek sledování nastavené trajektorie zvyšování relativních platů a jejich následného udržení výrazně přesahoval horizont jednoho volebního období, tedy v současnosti rok 2021. Jen vyšší věrohodnost takového závazku má potenciál trvale a výrazně zvýšit dlouhodobě nízký zájem o učitelskou profesi mezi nejmladší generací (Federičová a Műnich, 2015²⁹ a Krajčová a Műnich, 2018³⁰). A zájem o profesi výrazně předurčuje, kdo se na pedagogické a učitelské obory vysokých škol hlásí, kdo po studiu do škol jako učitel nastupuje a kdo v profesi dlouhodobě zůstává. Bez dostatečně vysokého zájmu o profesi učitele nelze začít uplatňovat náročná výběrová kritéria, jak při přijímání zájemců ke studiu učitelství a pedagogiky, tak učitelů do škol.

Sliby ohledně zvyšování učitelských platů davané v dávnější minulosti byly nejasné, krátkodobé, a navíc málokdy došlo k jejich naplnění. To výrazně oslabilo věrohodnost jakýchkoliv příslibů do budoucna v očích veřejnosti. Kvantifikovaný závazek současné vlády ohledně zvyšování učitelských platů je historicky zřejmě první na tak dlouhé období (jedno volební období). V zájmu posílení věrohodnosti příslibů je však žádoucí ho nejen naplnit, ale závazek výrazně prodloužit za horizont jednoho volebního období. K tomu by mohl napomoci explicitně stvrzený konsensus v rámci významnějších parlamentních subjektů, anebo zavedení zákonné indexace učitelských platů, samozřejmě doprovázené zodpovědnějším sestavováním střednědobých výhledů státního rozpočtu a příslušné kapitoly MŠMT.

---

29 Viz Federičová a Műnich 2014

30 Viz Krajčová, Műnich a Protivínský 2019

6. Výzva k obezřetnosti

Ukazatelů úrovně učitelských platů a mezd³¹ obecně existuje celá řada. Existují totiž rozdíly v definicích, způsobech výpočtu a zahrnutých položkách. Nerozlišování mezi různými ukazateli je pak častým zdrojem nejasností, nepochopení a zbytečných sporů. Diskuse o úrovni učitelských platů a o tempu jejich zvyšování jsou v Česku zatíženy nepřesnou terminologií a vágním odkazováním se na statistické ukazatele i z následujících důvodů:

- Někdy se hovoří o platech učitelů, jindy o širší skupině *pedagogických pracovníků*. Někdy jde o platy v celém regionálním školství, jindy pouze o platy učitelů na základních školách.
- Někdy jde o platy na konci roku, jindy o průměrný plat za 12 měsíců kalendářního roku nebo o platy v určitém čtvrtletí.
- Někdy se hovoří o zvýšení tarifních složek platů, jindy platů celkových.
- Mnohdy se nerozlišuje mezi platy učitelů ve všech školách a platy pouze ve školách veřejných.
- Nedostatečně se rozlišuje, zda uváděný údaj o platu zahrnuje či nezahrnuje i platy vedoucích pracovníků ve školství, jako jsou například ředitelé a jejich zástupci.
- Přísliby zvýšení platů se nepřehledně vztahují k různým základnám. Někdy k průměrným platům v zemi, jindy k platům vysokoškolsky vzdělaných, někdy k platům v době slibu, jindy k platům budoucím.

V této studii se snažíme, aby bylo čtenáři dostatečně zřejmé, na kterých údajích je ten který ukazatel založen. Ideální by samozřejmě bylo, kdyby šlo naše veškerá srovnání prezentovat pomocí jednotné definice učitelských platů. To však z řady důvodů není možné:

- Některé údaje nejsou k dispozici v dostatečně dlouhé časové řadě, protože historicky docházelo ke změnám definic nebo bylo sledování některých ukazatelů ukončeno.
- Některé ukazatele jsou dostupné pouze v mezinárodních srovnáních, jiné naopak mezinárodní srovnání pro rozdílnou metodiku neumožňují.
- Pro výpočet specifických indikátorů je třeba pracovat s daty na úrovni jednotlivých osob, což však není případ pravidelně publikovaných vysoce agregovaných ukazatelů.

Naše analýza používá data z různých zdrojů:

- První část analýzy trendů a mezinárodní srovnání pracuje s převzatými údaji o průměrných mzdách z Českého statistického úřadu (ČSÚ), Informačního systému o průměrném výdělku (ISPV) a z OECD statistik.
- Druhá část analýzy, která bere v potaz demografické charakteristiky učitelů, ukazuje podíl odměn a poskytuje srovnání s ostatními pracovníky veřejného sektoru, je založena na původních datech o platech jednotlivých zaměstnanců v systému ISPV (podrobně viz [Příloha 1](#)).

Pokud v textu hovoříme o agregovaných údajích a neuvádíme jinak, máme na mysli průměrné hodnoty mezd, platů a případně dalších ukazatelů.

³¹ Informační systém o průměrném výdělku (ISPV) používá pro mzdy v nepodnikatelském sektoru termín platy (mzdy v podnikatelském sektoru nazývá mzdami). V této studii v případě učitelů používáme termín platy i v případě, že v několika případech hovoříme o platech všech učitelů, tedy i těch ze škol soukromých, tedy z podnikatelského sektoru.

Příloha 1: Popis databáze ISPV

Mikroekonomická srovnání platů a mezd jsou založena na nejméně spolehlivých a nejkompletnějších údajích, které jsou pro tento účel v České republice (ČR) dostupné. Jde o údaje z *Informačního systému o průměrném výděлку* (ISPV), které ze mzdových databází ekonomických subjektů zpracovává firma TREXIMA, spol. s r.o.

Údaje ISPV mají řadu předností: **(i)** Obsahují platy učitelům skutečně vyplacené včetně všech jejich složek, jako jsou například odměny, **(ii)** zahrnují období celého kalendářního roku, včetně měsíců, kdy byly vyplaceny půlroční a roční odměny, **(iii)** obsahují informace o výši úvazku resp. odpracované době, takže je možný přepočítání na plné úvazky³², **(iv)** zahrnují téměř všechny veřejné základní školy, **(v)** obsahují informace o místu pracoviště, věku, pohlaví a výši dosaženého vzdělání pracovníků, což umožňuje učitele srovnávat s ostatními pracovníky podobných charakteristik, **(vi)** umožňují srovnání platů jiných profesí počítaných stejnou metodikou, **(vii)** umožňují rozlišit podnikatelský a nepodnikatelský sektor zaměstnavatele.³³

32 Podrobnosti ke konceptu přepočtených počtů viz <http://www.statistikaamy.cz/2015/10/fyzicke-osoby-vs-prepocetne-pocty/>

33 Metodika ISPV terminologicky rozlišuje veřejný a soukromý sektor na *platovou* a *mzdovou* sféru. Termínem *plat* potom míní honorování pracovníků ve *veřejném* sektoru a termínem *mzda* se míní honorování pracovníků v sektoru *podnikatelském*. Tato terminologie je použita i v této studii. V ISPV se zařazují do mzdové sféry ekonomické subjekty, které odměňují mzdou podle § 109, odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů. Ekonomické subjekty, které přísluší do platové sféry, odměňují platem podle § 109, odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů. Do roku 2010 byla mzdová sféra označována podnikatelskou sférou a platová sféra byla označována nepodnikatelskou sférou.

Literatura

Federičová, M., Münich, D.(2014). Učení mučení aneb škola hrou? Srovnání oblíbenosti školy a matematiky pohledem mezinárodního šetření. Praha: IDEA Studie 5/2014 https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Studie_5_2014.pdf

Golsteyn, B. H. H., Vermeulen, S., de Wolf, I. (2016). Teacher Literacy and Numeracy Skills: International Evidence from PIAAC and ALL. *De Economist*, 164, 365-389.

Hanushek, E. A. (1971). Teacher Characteristics and Gains in Student Achievement: Estimation Using Micro Data. *The American Economic Review*, 61(2), 280-288.

Hanushek, E. A. (2011). The Economic Value of Higher Teacher Quality. *Economics of Education Review*, 30, 466-479.

Hanushek, E. A., Piopiunik, M., Wiederhold, S. (2018). The Value of Smarter Teachers: International Evidence on Teacher Cognitive Skills and Student Performance. *The Journal of Human Resources*, 0317-8619R1, published ahead of print July 9, 2018.

Hanushek, E. A., Rivkin, S. G. (2004). How to Improve the Supply of High Quality Teachers. *Brookings Papers on Education Policy*.

Hanushek, E. A., Rivkin, S. G. (2006). Teacher Quality. Chapter in *Handbook of the Economics of Education*, (2), Amsterdam: North Holland, 1052-1078.

Krajčová, J., Münich, D. (2018). Intelektuální dovednosti českých učitelů v mezinárodním a generačním srovnání, Praha: IDEA Studie 10/2018. https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Studie_10_2018_Intelektualni_dovednosti_ceskych_ucitelu/mobile/index.html

Krajčová, J., Münich, D., Protivínský, T. (2019). Kvalita práce učitelů, vzdělanost, ekonomický růst a prosperita České republiky, Praha: IDEA Studie 5/2019. https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Studie_05_2019_Dopady_kvality_prace_ucitelu/IDEA_Studie_05_2019_Dopady_kvality_prace_ucitelu.html#p=1

Münich, D. (2017a). IDEA PRO VOLBY 2017. Nízké platy učitelů: hodně drahé šetření, Praha: IDEA Studie 10/2017. https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Studie_10_2017_Platy_ucitelu/IDEA_Studie_10_2017_Platy_ucitelu.html#p=1

Münich, D. (2017b). IDEA PRO VOLBY 2017. Platy učitelů ve volebních programech: přehled a rozbor, Praha: IDEA Studie 13/2017. https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Studie_13_2017_Platy_ucitelu_II/IDEA_Studie_13_2017_Platy_ucitelu_II.html#p=1

Rockoff, J. E. (2004). The Impact of Individual Teachers on Student Achievement: Evidence from Panel Data. *The American Economic Review*, 94(2), 247-252. Van der Grift, W. (2007). Quality of Teaching in Four European Countries: A Review of the Literature and Application of an Assessment Instrument. *Educational Research*, 49(2), 127-152.

Předchozí publikace IDEA

2019

Stigma jako sebenaplňující se proroctví? Experimentální výzkum z českých věznic.

Lubomír Cingl, Václav Korbel, srpen 2019 [▶](#)

Globalization of science: Evidence from authors in academic journals by country of origin.

Vít Macháček, Martin Srholec, květen 2019 [▶](#)

Kvalita práce učitelů, vzdělanost, ekonomický růst a prosperita České republiky.

Jana Krajčová, Daniel Münich, Tomáš Protivínský, květen 2019 [▶](#)

Dopady zvyšování minimální mzdy v letech 2013–2017 na zaměstnanost a mzdy

v České republice. Jakub Grossmann, Štěpán Jurajda, Vladimír Smolka, duben 2019 [▶](#)

Zatížení školními domácími úkoly v České republice a srovnání se světem. Václav Korbel,

Daniel Münich, duben 2019 [▶](#)

Elektromobil: nejdříve do vesmíru, do Česka až po slevě. Milan Ščasný, Iva Zvěřinová,

Zuzana Rajchlová, Eva Kyselá, únor 2019 [▶](#)

A Comparison of Journal Citation Indices. Daniel Münich, Taras Hrendash, únor 2019 [▶](#)

Dopady známek na vysvědčení na životní rozhodnutí žáků. Miroslava Federičová, únor 2019 [▶](#)

2018

Oborová publikační výkonnost pracovišť výzkumných organizací v České republice v roce

2017. Daniel Münich, Taras Hrendash, prosinec 2018 [▶](#)

Které organizace mají nejcitovanější patenty? Nový pohled na hodnocení patentového

výzkumu (interaktivní publikace). Oleg Sidorkin, Martin Srholec, listopad 2018 [▶](#)

Dopady zavedení karenční doby v roce 2008 na pracovní neschopnost. Filip Pertold,

říjen 2018 [▶](#)

An International Comparison of Economic and Academic Performance of OECD Countries,

interaktivní aplikace. Taras Hrendash, Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich,

říjen 2018 [▶](#)

Dopady vyšších platů politiků na volby do zastupitelstev obcí. Ján Palguta, Filip Pertold,

září 2018 [▶](#)

Dopady odkládaného zrušení superhrubé mzdy. Klára Kalíšková, Michal Šoltés, září 2018 [▶](#)

Intelektuální dovednosti českých učitelů v mezinárodním a generačním srovnání.

Jana Krajčová, Daniel Münich, září 2018 [▶](#)

Obezita v České republice: mezinárodní srovnání s využitím dat z projektu SHARE.

Filip Pertold, Jiří Šatava, srpen 2018 [▶](#)

Oborová publikační výkonnost pracovišť výzkumných organizací v České republice v letech 2011–2015, interaktivní aplikace. Taras Hrendash, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, červenec 2018 [▶](#)

Dopady reformy rodičovských příspěvků v roce 2008 na pracovní zařazení matek. Barbara Pertold-Gebicka, červenec 2018 [▶](#)

Průvodce seniora: Jak neprodělat při předčasném odchodu do důchodu. Jiří Šatava, červenec 2018 [▶](#)

Komu školka (ne)pomůže? Zkušenosti ze série reforem předškolní péče v Německu. Filip Pertold, Lucie Zapletalová, červenec 2018 [▶](#)

Vyšší platy učitelů: sliby, sliby, sliby. Daniel Münich, Vladimír Smolka, červen 2018 [▶](#)

Kde se nejvíce publikuje v predátorských a místních časopisech? Bibliometrická analýza trochu jinak. Vít Macháček, Martin Srholec, červen 2018 [▶](#)

The low-skilled in the Czech Republic. Alena Bičáková, Klára Kalíšková, květen 2018 [▶](#)

Názvy firem a jejich vliv na firemní výkonnost. Jan Hanousek, Štěpán Jurajda, duben 2018 [▶](#)

Co skrývají známky na vysvědčení? Daniel Münich, Tomáš Protivínský, leden 2018 [▶](#)

2017

Růst disponibilních příjmů osob v letech 2005 až 2015: Kdo si polepšil? Jiří Šatava, prosinec 2017 [▶](#)

Místní časopisy ve Scopusu. Vít Macháček, Martin Srholec, prosinec 2017 [▶](#)

IDEA PRO VOLBY 2017. Rodinná politika v programech politických stran: přehled a rozbor. Klára Kalíšková, říjen 2017 [▶](#)

IDEA PRO VOLBY 2017. Důchody a důchodci ve volebních programech. Filip Pertold, Jiří Šatava, září 2017 [▶](#)

IDEA PRO VOLBY 2017. Platy učitelů ve volebních programech: přehled a rozbor. Daniel Münich, září 2017 [▶](#)

Kdo je váš starosta: volební soutěž a charakteristiky zastupitelů v ČR. Ján Palguta, srpen 2017 [▶](#)

Vrána k vráně sedá aneb důležitost oboru studia při výběru partnera. Alena Bičáková, Štěpán Jurajda, Lucie Zapletalová, červenec 2017 [▶](#)

IDEA PRO VOLBY 2017, Nízké platy učitelů: hodně drahé šetření [▶](#), Interaktivní aplikace studie [▶](#). Daniel Münich, červen 2017

IDEA PRO VOLBY 2017, Příjmy seniorů – práce, nástupní důchody a jejich valorizace. Jiří Šatava, červen 2017 [▶](#)

Do direct subsidies stimulate new R&D output in firms? A comparison of IMPULS, TIP and ALFA programmes. Oleg Sidorkin, Martin Srholec, červen 2017 [▶](#)

IDEA PRO VOLBY 2017. Podpora rodin s dětmi: daně, dávky a veřejné služby.

Klára Kalíšková, květen 2017 [▶](#)

Pod pokličkou Beallových seznamů. Vít Macháček, Martin Srholec, květen 2017 [▶](#)

Přísnější tresty za vraždy? Vyhodnocení dopadů legislativního návrhu. Libor Dušek, březen 2017 [▶](#)

Ženy a muži v českém výzkumu: publikační výkon, produktivita, spoluautorství a trendy. Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda, březen 2017 [▶](#)

Proč ženy v Evropě nechtějí mít více dětí? Matthias Doepke, Fabian Kindermann, překlad Ondřej Lukáš, Filip Pertold, únor 2017 [▶](#)

2016

80% snížení emisí skleníkových plynů: analýza vývoje energetiky České republiky do roku 2050. Lukáš Rečka, Milan Ščasný, prosinec 2016 [▶](#)

Výzkum preferencí obyvatel pro klimatické politiky: Podporují Češi, Poláci a Britové jejich zavedení? Iva Zvěřinová, Milan Ščasný, Mikolaj Czajkowski a Eva Kyselá, prosinec 2016 [▶](#)

Světové srovnání českých a slovenských časopisů podle indikátorů Impact Factor (IF) a Article Influence Score (AIS). Daniel Münich a Samuel Škoda, prosinec 2016 [▶](#)

Daňový systém snižuje motivaci matek s menšími dětmi k práci: Doporučení a jeho vyhodnocení. Jiří Šatava, prosinec 2016 [▶](#)

Stimulují přímé dotace soukromé výdaje firem na VaV? Metoda regresní diskontinuity [▶](#), příloha *Metodika hodnocení hospodárnosti účelové podpory pro aplikovaný výzkum a vývoj ve firmách.* [▶](#) Ján Palguta, Martin Srholec, prosinec 2016

Transfer znalostí do praxe podnikajícími akademiky v České republice. Vít Macháček a Martin Srholec, listopad 2016 [▶](#)

Predátorské časopisy ve Scopusu. Vít Macháček, Martin Srholec, listopad 2016 [▶](#)

Brexit vylepší vyjednávací pozici velkých států v Radě EU. Nejvíce posílí Polsko. Vít Macháček, Tereza Hrtúsová, listopad 2016 [▶](#)

Konkurence politických uskupení v obecních zastupitelstvech a veřejné zakázky. Ján Palguta, říjen 2016 [▶](#)

Platy českých učitelů zůstávají velmi nízké. Daniel Münich, Vladimír Smolka, září 2016 [▶](#)

Medzinárodné porovnanie kvality publikačného výkonu vedných odborov na Slovensku [▶](#), *Odborové prehľady* [▶](#). Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda, srpen 2016

Vliv mateřství na výši starobního důchodu. Jiří Šatava, červenec 2016 [▶](#)

Dárci politických stran na trhu veřejných zakázek. Ján Palguta, červenec 2016 [▶](#)

Národní srovnání vědeckého publikačního výkonu Akademie věd České republiky: kvantita vs. kvalita a spoluautorství. Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda, červen 2016 [▶](#)

Rozvody a příjmy žen v České republice: první zjištění v České republice na základě individuálních dat. Petr Janský, Filip Pertold, Jiří Šatava, červen 2016 [▶](#)

Oborová publikační výkonnost pracovišť výzkumných organizací v České republice v letech 2009–2013. Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda, květen 2016 [▶](#)

Dopad daní a dávek na příjmovou nerovnost a relativní chudobu v České republice. Petr Janský, Klára Kalíšková, Daniel Münich, květen 2016 [▶](#)

Sebedůvěra třídy a soutěž spolužáků o osmiletá gymnázia. Miroslava Federičová, Filip Pertold, Michael L. Smith, duben 2016 [▶](#)

Podpora rodin s dětmi prostřednictvím daňově dávkového systému. Jiří Šatava, březen 2016 [▶](#)

K čemu vede (ne)transparentnost veřejných zakázek? Ján Palguta, Filip Pertold, březen 2016 [▶](#)

Veřejná podpora míst ve školách se vyplatí: Analýza výnosů a nákladů. Klára Kalíšková, Daniel Münich, Filip Pertold, březen 2016 [▶](#)

Přechod na střední školu, pití alkoholu a vliv vrstevníků na kouření mládeže. Filip Pertold, únor 2016 [▶](#)

An International Comparison of the Quality of Academic Publication Output in the Czech Republic [▶](#), attachment *Discipline sheets* [▶](#). Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda, leden 2016

2015

Zdanění vysokopříjmových osob. Libor Dušek, Jiří Šatava, prosinec 2015 [▶](#)

Hrozí opět přeplnění věznic? Predikce počtu vězňů v České republice. Libor Dušek, prosinec 2015 [▶](#)

Mezinárodní srovnání kvality publikačního výkonu vědních oborů v České republice [▶](#), příloha *Oborové listy* [▶](#). Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda, prosinec 2015

Rozdíly ve výši výdělků ve vztahu k mateřství a dítěti v rodině. Mariola Pytliková, listopad 2015 [▶](#)

Skills Mismatches in the Czech Republic. Klára Kalíšková, listopad 2015 [▶](#)

Pracovní aktivita po dosažení důchodového věku: Institucionální pobídky v České republice. Jiří Šatava, listopad 2015 [▶](#)

Od mateřství k nezaměstnanosti: Postavení žen s malými dětmi na trhu práce. Alena Bičáková, Klára Kalíšková, říjen 2015 [▶](#)

Working Beyond Pensionable Age: Institutional Incentives in the Czech Republic. Jiří Šatava, září 2015 [▶](#)

Komparativní studie věku odchodu do důchodu v České republice (česká verze studie A Comparative Study of Retirement Age in the Czech Republic z června 2015). Jana Bakalová, Radim Boháček, Daniel Münich, září 2015 [▶](#)

Oborová publikační výkonnost výzkumných pracovišť v České republice v letech 2008–2012 (studie obsahuje interaktivní internetový nástroj, pomocí kterého je možné zvolit obor či pracoviště a zobrazit řazení pracovišť dle preferovaného ukazatele). Štěpán Jurajda, Daniel Münich, září 2015 [▶](#)

Platy učitelů českých základních škol: setrvale nízké a neatraktivní. Daniel Münich, Mária Perignáthová, Lucie Zapletalová, Vladimír Smolka, září 2015 [▶](#)

Miliardáři versus lidé / Billionaires versus People. Jan Švejnar, srpen 2015 [▶](#)

A Comparative Study of Retirement Age in the Czech Republic (v angl. jazyce, srovnávací studie věku odchodu do důchodu v České republice). Jana Bakalová, Radim Boháček, Daniel Münich, červen 2015 [▶](#)

Bodový systém a jeho vliv na počet smrtelných nehod. Josef Montag, Lucie Zapletalová, květen 2015 [▶](#)

(Ne)diskriminace žen při žádosti o zaměstnání v důsledku mateřství: Experiment. Vojtěch Bartoš, březen 2015 [▶](#)

2014

Společným zdaněním k nižší zaměstnanosti žen. Klára Kalíšková, Lucie Zapletalová, prosinec 2014 [▶](#)

Co s ekonomickou neaktivitou v zemích Visegrádu? Ágota Scharle, říjen 2014 [▶](#)

Vliv informací z volebních lístků na výsledky obecních a krajských voleb. Štěpán Jurajda, Daniel Münich, Lucie Zapletalová, říjen 2014 [▶](#)

Regionální rozdíly v kupní síle: Ceny, platy, mzdy a důchody. Matěj Bajgar, Petr Janský, srpen 2014 [▶](#)

Budete mít nárok na důchod? Štěpán Jurajda, Jiří Šatava, červenec 2014 [▶](#)

Učení mučení, nebo škola hrou? Srovnání oblíbenosti školy a matematika pohledem mezinárodního šetření. Daniel Münich, Miroslava Federičová, červen 2014 [▶](#)

Státní úředníci: Kolik jich vlastně je, kde a za kolik pracují? Petr Bouchal, Petr Janský, červen 2014 [▶](#)

Komu pomůže navrhované zvýšení slevy na dani na dítě? Klára Kalíšková, Daniel Münich, květen 2014 [▶](#)

Česká ekonomika pokračuje v růstu i v roce 2014. Vilém Semerák, březen 2014 [▶](#)

Příprava na osmiletá gymnázia: velká žakovská steeplechase. Miroslava Federičová, Daniel Münich, březen 2014 [▶](#)

Ženy v českém finančním sektoru 1994–2012: nové pracovní příležitosti pro mladé a vzdělané. Klára Kalíšková, březen 2014 [▶](#)

2013

Dopad vzdělanosti na hospodářský růst: ve světle nových výsledků PISA 2012. Daniel Münich, Tomáš Protivínský, prosinec 2013 [▶](#)

Zdanění vysokých příjmů, reforma za reformou... . Libor Dušek, Jiří Šatava, prosinec 2013 [▶](#)

Kdo a kolik odvádí do společné kasy? Zdanění příjmů ze zaměstnání a podnikání v českém systému. Libor Dušek, Klára Kalíšková, Daniel Münich, prosinec 2013 [▶](#)

Co by od roku 2015 přinesla již schválená reforma přímých daní? Libor Dušek, Klára Kalíšková, Daniel Münich, říjen 2013 [▶](#)

Dopad rozvodu na příjmy v důchodu. Jiří Šatava, září 2013 [▶](#)

Důchodový systém: scénáře budoucího vývoje. Ondřej Schneider, Jiří Šatava, červen 2013 [▶](#)

Dopady reformy I. důchodového pilíře po roce 1996 na starobní důchody jednotlivců. Ondřej Schneider, Jiří Šatava, květen 2013 [▶](#)

Účastníci penzijního připojištění. Petr Janský, květen 2013 [▶](#)

Může záporný hlas ve volebním systému se dvěma mandáty zvýšit kvalitu kandidátů? Martin Gregor, duben 2013 [▶](#)

Kdo je nejvíce zasažen růstem cen? Rozdíly v inflaci pro různé domácnosti. Pavel Hait, Petr Janský, březen 2013 [▶](#)

2012

Zachrání Čína české exporty? Studie. Vilém Semerák, prosinec 2012 [▶](#)

Odhady dopadů změn DPH na domácnosti: porovnání dvou možných scénářů od roku 2013. Petr Janský, listopad 2012 [▶](#)

Veřejné zakázky v ČR: Co říkají data o chování zadavatelů? Pavla Nikolovová, Ján Palguta, Filip Pertold, Mário Vozár, říjen 2012 [▶](#)

Jaký důchod nás čeká? Alternativy vývoje státního průběžného důchodového systému. Ondřej Schneider, říjen 2012 [▶](#)

Český důchodový systém na rozcestí: Pro koho je výhodný přechod do druhého pilíře? Ondřej Schneider, Jiří Šatava, říjen 2012 [▶](#)

Dopady makroekonomického vývoje ČR na krajské úrovni: možnosti pro aktivní hospodářskou politiku (studie pro potřeby Ekonomické rady Asociace krajů ČR). Vilém Semerák, září 2012 [▶](#)

Možnosti pro aktivní hospodářskou politiku na krajské úrovni (studie pro potřeby Ekonomické rady Asociace krajů ČR). Vilém Semerák, Jan Švejnar, září 2012 [▶](#)

Česká pomoc rozvojovým zemím: nejen finanční rozvojová spolupráce. Petr Janský, Zuzana Řehořová, září 2012 [▶](#)

The Commitment to Development Index for the Czech Republic (výzkumný článek). Petr Janský, Zuzana Řehořová, září 2012 [▶](#)

Být či nebýt učitelem: platy českých učitelů pohledem nákladů ušlých příležitostí a širší souvislosti. Daniel Münich, Jan Straka, září 2012 [▶](#)

Kde se v ČR dělá nejlepší výzkum. Štěpán Jurajda, Daniel Münich, srpen 2012 [▶](#)

Kde hledat příčiny přeplněných věznic. Libor Dušek, srpen 2012 [▶](#)

Dopad vzdělanosti na dlouhodobý hospodářský růst a deficity důchodového systému. Daniel Münich, Petr Ondko, Jan Straka, červen 2012 [▶](#)

Česky: Nevyužitý potenciál země. Klára Kalíšková, Daniel Münich, květen 2012 [▶](#)

Očekávané dopady změn sazeb DPH na rozpočty krajů. Libor Dušek, Petr Janský, duben 2012 [▶](#)

Co když vláda nebude valorizovat starobní důchody? První odhady dopadů na relativní chudobu důchodců v ČR. Petr Janský, Daniel Münich, březen 2012 [▶](#)

Rozpočtové instituce – evropské zkušenosti a aplikace na Českou republiku. Ondřej Schneider, únor 2012 [▶](#)

(Ne)udržitelnost (dluhu) veřejných financí. Petr Janský, Ondřej Schneider, únor 2012 [▶](#)

2011

Evropská krize—Dopady měnové (dez)integrace na ČR. Vilém Semerák, Jan Švejnar, prosinec 2011 [▶](#)

Evropská krize—Špatná a ještě horší řešení. Vilém Semerák, Jan Švejnar, prosinec 2011 [▶](#)

Evropská krize—Limity čínské podpory. Vilém Semerák, prosinec 2011 [▶](#)

Důchodové systémy v Evropě: Reformují všichni. Ondřej Schneider, srpen 2011 [▶](#)

Jak sjednocení DPH kompenzovat rodinám s dětmi. Petr Janský, Klára Kalíšková, červenec 2011 [▶](#)

Penzijní dluh: Břímě mladých, Ondřej Schneider, květen 2011 [▶](#)

Poplatky penzijních fondů: Komentář. Libor Dušek, Ondřej Schneider, květen 2011 [▶](#)

Finanční výkonnost penzijních fondů ve střední Evropě: Proč jsou české fondy nejhorší? Jan Hlaváč, Ondřej Schneider, duben 2011 [▶](#)

Jak by sjednocení DPH na 17,5 % dopadlo na domácnosti a veřejné rozpočty. Libor Dušek, Petr Janský, březen 2011 [▶](#)

Přehled hlavních dopadů daňových změn na domácnosti a veřejné rozpočty. Libor Dušek, Petr Janský, březen 2011 [↗](#)

Jak by daňové změny dopadly na domácnosti a veřejné rozpočty. Libor Dušek, Petr Janský, únor 2011 [↗](#)

Dopady sjednocení sazeb DPH na 20 % na životní úroveň domácnosti. Libor Dušek, Petr Janský, únor 2011 [↗](#)

2010

Odhad dopadů navrhovaných změn DPH na životní náklady domácností. Libor Dušek, Petr Janský, prosinec 2010 [↗](#)

Jak na státní rozpočet: Ekonomický přístup. Libor Dušek, Vilém Semerák, Jan Švejnar, září 2010 [↗](#)

Jak inteligentně reformovat veřejné finance. Libor Dušek, Vilém Semerák, Jan Švejnar, květen 2010 [↗](#)

2009

New member countries' labour markets during the crisis. EU BEPA Policy Brief. Vilém Semerák, Jan Švejnar, září 2009 [↗](#)

<http://idea.cerge-ei.cz/publikace>

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy, CERGE.

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i. as well as the Charles University, Center for Economic Research and Graduate Education.

Platy českých učitelů: nová naděje

Studie 9 / 2019

© Daniel Münich, Vladimír Smolka

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.

978-80-7344-499-0 (Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)

DĚKUJEME VŠEM SPONZORŮM / WE THANK ALL OUR SPONSORS

Jan Žůrek

Petr Šrámek
advokát

IDEA se v rámci Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. podílí na aktivitách Strategie AV21
IDEA at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences participates in the Strategy AV21 activities

---

Platy českých učitelů: nová naděje

Studie Institutu pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA)

Vydavatel/Publisher: Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., Politických vězňů 7, 111 21 Praha 1, Česká republika

O IDEA

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) je nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii.

IDEA je think-tank Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. a vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara. Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i. (NHÚ - angl. zkratka EI) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (angl. zkratka CERGE).

Principy fungování IDEA

1. Vytváření shody na základě intelektuální otevřenosti – přijímání volné soutěže myšlenek, otevřenost podnětům z různých částí světa, přehodnocování existujících stanovisek vzhledem k novým výzvám.
2. Využívání nejvhodnějších teoretických a praktických poznatků – snaha o rozvinutí postupů na základě nejlepších teoretických i praktických poznatků (z České republiky i ze zahraničí).
3. Zaměření aktivit na vytvoření efektivní politiky a strategie České republiky – doplňovat akademické instituce vytvářením podkladů efektivním a operativním způsobem.

Pokud chcete dostávat do své emailové schránky informace o připravovaných studiích a akcích IDEA, napište nám na idea@cerge-ei.cz

About IDEA

The Institute for Democracy and Economic Analysis (IDEA) is an independent think tank focusing on policy-relevant research and recommendations. IDEA recommendations are based on high quality data, objective evidence-based analysis, and the latest economic theories.

IDEA is a think tank at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences and is led by its founder, Prof. Jan Švejnar. The Economics Institute (EI) of the Czech Academy of Sciences forms part of a joint workplace, CERGE-EI, together with the Center for Economic Research and Graduate Education of the Charles University (CERGE).

IDEA's Working Principles

1. We build consensus on the basis of intellectual openness – we believe in a free competition of ideas, are open to initiatives from various parts of the world, and constantly review existing opinions in the light of new challenges.
2. We make use of the most appropriate theoretical and empirical findings, and strive to develop methods based on the best theoretical and practical knowledge (both from the Czech Republic and from abroad).
3. We focus on creating effective policy and strategy for the Czech Republic, complementing academic institutions by producing materials in a constructive, practical format.

If you would like to receive regular information about the latest IDEA studies and events please subscribe to our mailing list by contacting idea@cerge-ei.cz

PROJEKT NÁRODOHOSPODÁŘSKÉHO ÚSTAVU

<http://idea.cerge-ei.cz>